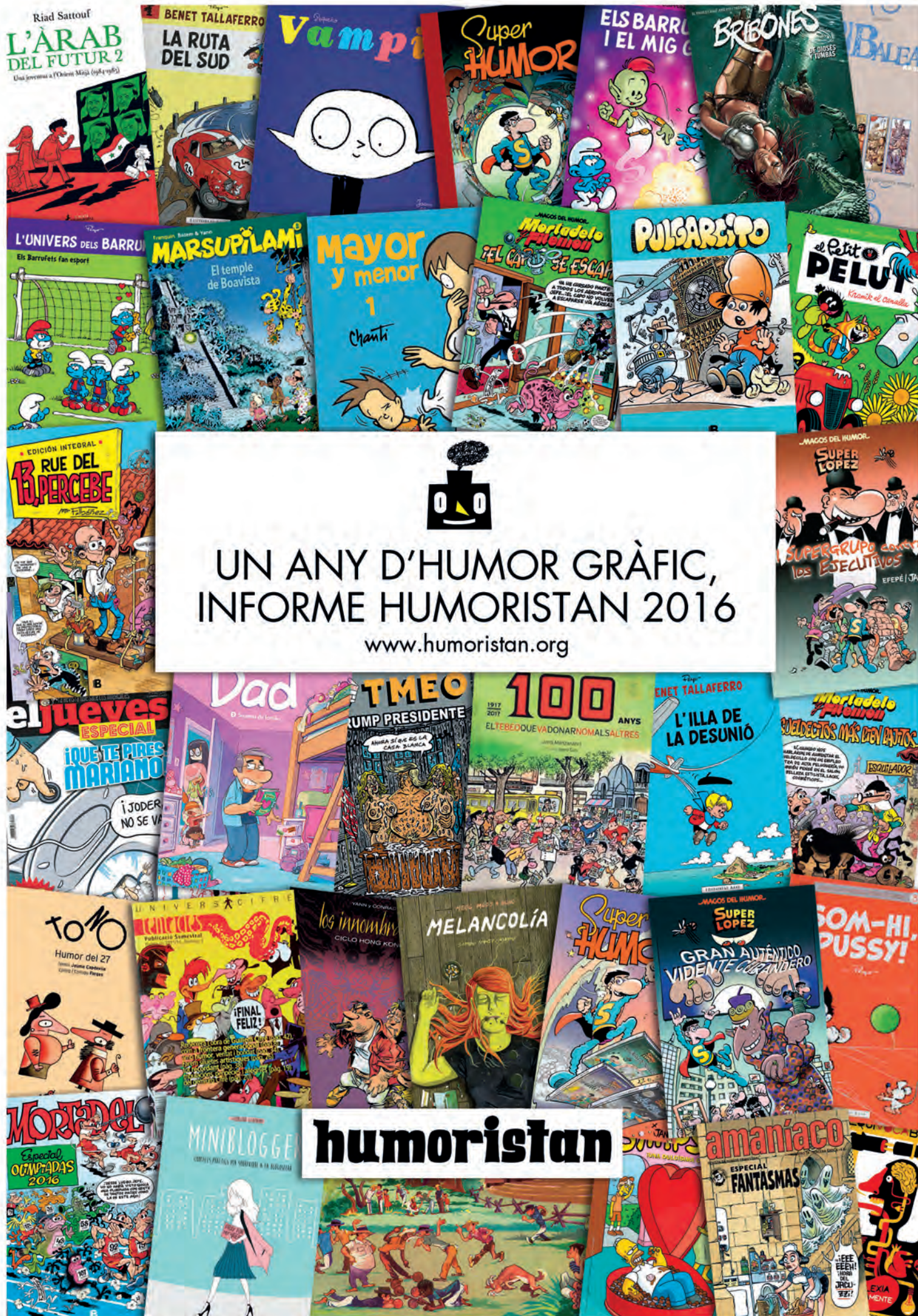

UN ANY D'HUMOR GRÀFIC, INFORME HUMORISTAN 2016

www.humoristan.org

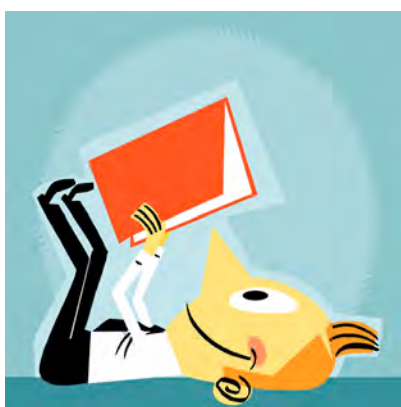
humoristan

humoristan

Un any d'humor gràfic,
informe Humoristan 2016

Per Jordi Riera Pujal

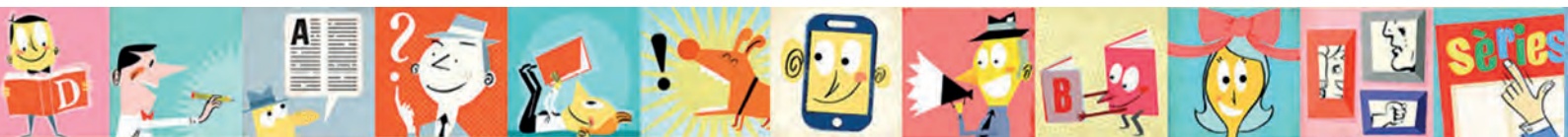

1 PRESENTACIÓ DE L'INFORME

Humoristan (www.humoristan.org) és un museu digital dedicat a l'humor gràfic inaugurat oficialment el mes de juny de l'any passat. Impulsat i finançat per la Fundació Gin, una entitat sense ànim de lucre que té com a responsable general José Luis Martín, es dedica a l'estudi, conservació digital, exhibició i divulgació del món de la vinyeta humorística i de les historietes satíriques o d'humor. Actualment compta amb més de 700 textos escrits per coneguts especialistes que parlen sobre autors i publicacions dels darrers cent cinquanta anys. El museu, que disposa de prop de 5.000 dibuixos amb alta qualitat de resolució, col·labora amb institucions com la Biblioteca de Catalunya, l'Institut Quevedo de les Arts de l'Humor d'Alcalà d'Henares o l'Arxiu Històric de Barcelona.

Un any d'humor gràfic, informe Humoristan 2016 és un recull de les publicacions centrades en el gènere de l'humor gràfic i el còmic humorístic editades el 2016. En aquest llistat hi afegim els estudis teòrics sobre el tema, les exposicions més rellevants, un article d'anàlisi i alguns apèndixs més.

Volem expressar el nostre agraïment als editors i a totes les persones que han col·laborat en aquest informe i l'han fet possible. Aquest petit estudi només pretén ser una eina més de coneixement per a aficionats i estudiosos del món de l'humor gràfic. A Humoristan som conscients que hi poden haver errades i omissions involuntàries, que esperem que sàpiguen disculpar. Agraïrem informacions que contribueixin a fer uns informes encara més complets en futures edicions.

ÍNDEX

- 6 Llums i ombres del 2016 en el camp de l'humor gràfic**
- 16 Índex de publicacions**
- 16 Humor gràfic, còmic amb humor**
- 33 Publicacions teòriques**
- 35 Revistes**
- 37 Exposicions**
- 42 Premis i guardons**
- 43 Ens han deixat**
- 44 Webcòmics Humor**
- 44 Galeries d'originals i gravats de dibuixants**
- 45 Crèdits**

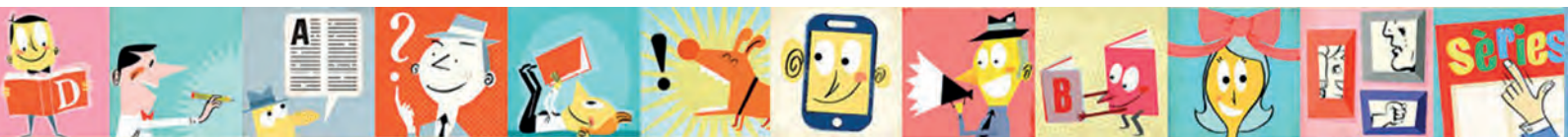

Portada de la revista *Charlie Hebdo* del 14 de gener de 2015 després de l'atemptat integrista a la seva seu en què moriren 12 persones.

LLUMS I OMBRES DEL 2016 EN EL CAMP DE L'HUMOR GRÀFIC

Quan es tracta de fer balanç d'un any sencer en una matèria com l'humor gràfic, ens podem deixar portar per les sensacions o per les dades. En cap cas és fàcil. Si parlem de sensacions i ens fixem en el pòsit que els fets que han passat deixen en la memòria i en el regust que queda d'un any que ja s'ha acabat, potser no sembla que, d'entrada n'hi hagi per ser gaire optimistes. Amb les dades és més fàcil: n'hi ha de positives i de negatives, i la suma i la resta d'aquestes dades proporciona una xifra freda, asèptica, un resultat inapel·lable. Intentem amb les dades —gran part les teniu en les pàgines d'aquest informe— i les sensacions, analitzar aquest 2016 i el que ha donat de si en el camp de l'humor dibuixat. I intentem donar una pàtina de valor i afegir color a cadascuna de les dades per tal d'obtenir una fotografia de l'any tan enfocada com sigui possible.

Val a dir que, venint d'on venim, el 2016 ha estat un any força tranquil. Recordem que el 2015 fou terrible per a l'humor gràfic: la massacre de la revista *Charlie Hebdo* posà els dibuixants en el punt de mira del terrorisme internacional i despertà tots els fantasmes dels límits de l'humor i la llibertat d'expressió. Durant la dècada anterior, a causa de la crisi, s'havia anat precaritzant la professió d'humorista, amb acomiadaments de dibuixants, baixades de sous, tancaments de capçaleres, vulneracions de drets d'autor, censura i persecucions judicials. Internet ha acabat esdevenint, al mateix temps, el bo i el dolent de la pel·lícula: per una banda, la circulació d'humor a la xarxa ha fet disminuir l'interès per les publicacions de paper; sovint s'hi vulneren els drets d'autor; es desincentiva el pagament pels continguts; es sobreesatura el mercat i el públic; ha contribuït a l'acomiadament de dibuixants i el tancament de capçaleres, i descontextualitza moltes vinyetes, provocant polèmiques i problemes a escala global, cosa que, quan els acudits circulaven només entre el seu públic natural, mai abans havia succeït. Per altra banda, és una gran finestra d'oportunitats per difondre l'obra dels dibuixants; els facilita la feina i la comunicació; és una eina magnífica per evitar la censura, per denunciar tota mena d'abusos i per difondre iniciatives; i permet el contacte directe entre autors i el seu públic, ja sigui per vendre o per

El dia després de fer-se pública aquesta portada, la directora de la revista Mayte Quílez va patir una agressió a la porta de casa seva a Barcelona.

promocionar la seva obra; també ha servit per crear xarxes entre dibuixants d'arreu del món, i és el canal ideal per a entitats transnacionals que defensen els drets dels dibuixants, difonen la seva obra o preserven el patrimoni gràfic. El 2016 no hi ha hagut cap fet excepcional en el camp de l'humor a Internet, si bé s'han anat consolidant o fent la viu-viu les tendències i les iniciatives que havien anat creixent en la dècada anterior. Per tant, no ens podem quedar només amb els aspectes bons o dolents: una cosa porta l'altra. Val a dir que la crisi econòmica i política dels darrers anys ha esperonat l'esperit crític de la població i també ha convertit les vinyetes en un dels principals contrapunts dels poders fàctics, cosa que ha afavorit la creació de llibres recopilatoris de dibuixos, així com d'exposicions i activitats. Podríem concloure que l'humor gràfic gaudeix avui dia d'una fantàstica mala salut de ferro...

CENSURA I GARROTADES

Per suposat, hi ha hagut episodis negatius, alguns d'intolerables, com l'agressió a la directora de la revista satírica *El Jueves*, Mayte Quílez, acompanyat pel silenci vergonyant de la majoria de mitjans del país. Què hauria passat si l'agredit hagués estat el director de qualsevol altre mitjà per fer la seva feina? La defensa de la llibertat d'expressió (i d'altres drets bàsics) en aquest país, malauradament, encara és selectiva.

També compten en la banda negativa els òbits d'humoristes d'un talent colossal. En aquest sentit, ha estat, certament, un any negre pel que fa a l'humor. Alguns dels que han mort aquest any 2016 són noms imprescindibles per comprendre l'humor gràfic europeu del darrer terç del segle XX i el segle XXI, ja sigui per la seva aportació a nous grafismes expressius com Carlos Nine, Fernando Puig Rosado, Rogelio Naranjo, Jack Davis, Richard Thompson, Manfred Deix o Mix & Remix—, a llenguatges narratius inèdits o transgressors —com Gotlib, Julio Cebrián, Adolf Born, Otto Anton Reisinger, John Caldwell o Carlos Roose—, o per la seva postura irreductible davant la vida i el món on els ha tocat viure i que han retratat amb la seva obra —com Siné, Núria Pompeia, Geneviève Castrée o Michael Crawford—; d'altres són artistes de gran rellevància i dilatada trajectòria, que s'han guanyat l'afecte del gran públic amb anys de presència en importants publicacions, com Ángel Nadal, Fernando Quesada, Robert Weber, Mell Lazarus, Carlos Fonseca, Paul Peter Porges, Frank Modell,

MONGOLIA

MUSICAL 2.0
CARTAGENA
 12/11/2016
 21.30H
NUEVO TEATRO
CIRCO
DE CARTAGENA

¡YA!
ENTRADAS
 Tarjeta del teatro Circo
 RED Ticketmaster

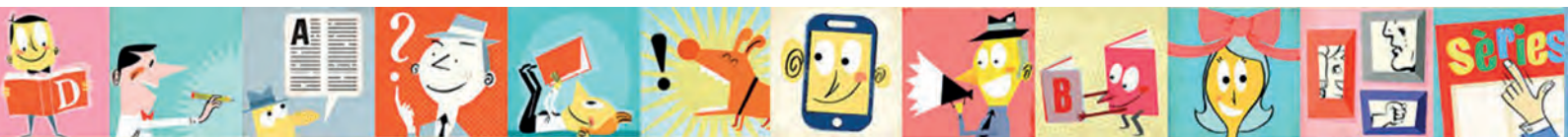
NUEVA VERSIÓN ACTUALIZADA
 DE UN SHOW QUE MÁS Y MÁS ES

20000
ESPECTADORES

William Hamilton o Tunet Vila. També ha fet camí cap a l'altre barri Ivan Tubau, que, si bé com a humorista —amb el pseudònim Pastecca— no deixà gran petjada en el gènere, fou l'autor d'un dels llibres que més bé expliquen l'humor gràfic espanyol d'una bona part del segle XX: *De Tono a Perich. El chiste gráfico en la prensa española de la posguerra*, editat per primer cop el 1973 i reeditat a finals dels 80. A més, també hem hagut de plorar la pèrdua d'historietistes no tan vinculats directament a l'humor gràfic, com Alberto Marcet o Micharmut, entre d'altres.

Negatiu també han estat alguns episodis com l'absurd assassinat del periodista i escriptor de Jordània Nahed Hattar per difondre una vinyeta crítica amb l'Islam al seu mur de Facebook; o el cas dels periodistes turcs Hikmet Çetinkaya i Ceyda Karan, jutjats i condemnats a dos anys de presó per reproduir vinyetes de la revista *Charlie Hebdo*. També a Turquia foren detinguts els caricaturistes Dogan Güzel i Musa Kart, que a hores d'ara encara és a la presó a l'espera de judici. A Malàisia, el caricaturista Zunar fou detingut de nou, en un altre episodi de persecució política que fa anys que dura. A Gaza, el dibuixant Ismael al Bazem també fou arrestat per la policia, i a Austràlia el dibuixant iranià Eaten Fish és encara retingut al centre d'internament de l'illa de Manus. No cal anar tan lluny per trobar humoristes que passen la nit al calabós per culpa de governs intolerants: a Espanya, dos titellaires foren detinguts el febrer de 2016 per una obra en la qual presumptament feien «apologia del terrorisme», quan en realitat denunciaven la connivència del poder amb la por al terrorisme... Canvieu el titella per un llapis i no hi ha cap altra diferència.

Humoristan • 7

Polèmica per la vinyeta de Riss a *Charlie Hebdo*: “Els cristians caminen per sobre l'aigua i els nens musulmans s'hi ofeguen”.

Portada de Felix per *Charlie Hebdo*. Polèmica per comparar els morts en el terratrèmol d'Itàlia amb la carn per fer lasanya.

Vinyetes polèmiques de Julio A. Serrano (Don Julio) publicades a *El Jueves*.

Vinyeta de Raúl Salazar a *El Jueves* sobre la mort de Rita Barberá

POLEMQUES PER A TOTS ELS GUSTOS

En el camp de la vinyeta satírica és difícil que no hi hagi dibuixos que facin saltar espurnes. El 2016 no han faltat polèmiques generades per vinyetes que han fet disparar els mecanismes de la indignació i la intolerància: la revista *Charlie Hebdo* va publicar un dibuix sobre el petit Aylan, el nen siria ofegat, que va causar molta polseguera. També va causar indignació una vinyeta sobre el terratrèmol d'Amatrice, a Itàlia, o una burla sobre l'accident de l'avió rus Tu-154. Una indignació que s'encén arreu del món tan de pressa com s'acaba extingint, gràcies a la fortalesa de les conviccions democràtiques franceses davant el dret a la llibertat d'expressió. També la revista *El Jueves* es va veure envoltada de polèmica quan fou acusada d'antisemitisme per una pàgina sobre Israel signada per Don Julio Serrano a la secció *DesHechos Históricos*, o quan el Cabildo de Fuerteventura es va indignar per una historieta titulada *Guía para sobrevivir... ¡en Fuerteventura!*, feta per Modgi, Joan Ferrús i Guzmán, o quan va coure amb una vinyeta de Raúl Salazar sobre la mort de Rita Barberá. La revista *Mongolia* va indignar no pels seus continguts, sinó pels cartells que anunciaven el seu espectacle a León i a Cartagena. A León, perquè emprà la imatge de la presidenta de la Diputació assassinada, Isabel Carrasco; i a Cartagena, perquè emprà la imatge de la Virgen de la Caridad. En aquest escaire de la península, alguns sectors del sobiranisme català es van indignar amb una vinyeta publicada al diari digital *Elespañol.com* signada per Tomás Serrano, publicada en motiu de l'onze de setembre. Un dibuix de Napi publicat al diari *Més Tarragona* provocà també una queixa de l'expresident del Parlament Català Ernest Benach, que reclamà una rectificació al diari. Més enllà de les nostres fronteres, també han tingut problemes dibuixants com Vilma Vargas a l'Equador, Amjad Rasmi al Líban, Txavdar Nikólov a Bulgària, Islam Gawish a Egipte o Abdullah Jaber a l'Aràbia Saudita. I en el camp dels esports, la cadena beIN Sports va haver de demanar disculpes per haver publicat una vinyeta en la qual es feia una mica de broma amb el ratpenat de l'escut del València, després del fitxatge d'Alcácer pel Barça. Els de la piloteta no estan gaire per bromes, es veu.

En l'àmbit de les xarxes socials, es faria molt llarg resseguir totes les vinyetes que han provocat reaccions contràries, respostes airades o que han estat prohibides

El dibuixant Bill Leak va ser acusat de racista per aquesta vinyeta publicada a *The Australian*

Cartell de l'espectacle *Mongolia* a León on empra la figura de la difunta Isabel Carrasco.

Vinyeta signada per Tomás Serrano a *Elespañol.com*

La vinyeta de Napi al *Més Tarragona* provocà una queixa de l'expresident del Parlament Català Ernest Benach.

Queixes per la utilització en un dibuix del ratpenat de l'escut del València, després del fitxatge d'Alcácer pel Barça.

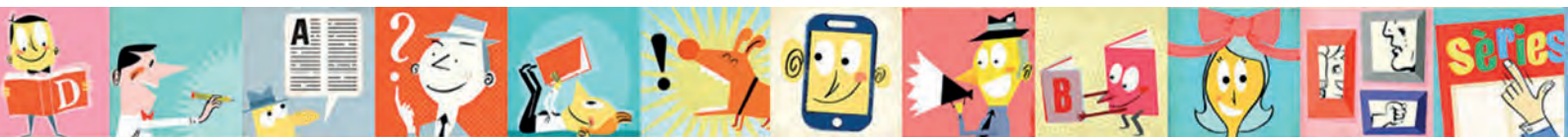
per Facebook o contestades en altres xarxes... Pells molt fines per tot arreu i poca cintura per encaixar el que són les vinyetes: un exercici d'ironia, per molt que a vegades sigui mordaç. Però els ninotaires tampoc som angelets. El dibuixant de les antípodes Bill Leak publicà a *The Australian* una vinyeta racista —li fou concedit el premi al Racista de l'any—, i el dibuixant xilè Hervi publicà al diari *La Tercera* un acudit que incitava el masclisme i la pedofília, que també va fer molt soroll.

Un cas truculent i per sort no gaire habitual passà enguany a Islands of Adventure, al complex d'oci Universal Orlando, a Florida. El dibuixant Frederick Torres, que feia caricatures als visitants del parc, fou acomiadat i, empenyat per aquest fet, va apunxalar amb unes tisores el coordinador dels dibuixants del parc, el seu company també caricaturista Glenn Ferguson, que acabà en coma a l'hospital. No feu empenyar mai un dibuixant, i menys si porta unes tisores a les mans.

MOSTRES I EXPOSICIONS

Però en el camp de l'humor no tot són punyalades, detencions, garrotades i polèmiques. També hi ha alguna cosa bona. Més o menys. Aquest any, per exemple —i no és que ens fem autoelogi, sinó que el projecte s'ho val—, cal assenyalar la consolidació d'Humoristan, el primer museu virtual d'humor gràfic, que té la vocació de convertir-se en un referent del sector i que, des de la seva inauguració, ja ha ofert un seguit d'interessants exposicions dedicades a autors com ara Gin, Mingote, Krahn, Ventura & Nieto o Arturo Moreno, i a publicacions com ara *El Jueves* o les revistes catalanes d'abans de la Guerra Civil; també ofereix una selecció de les millors peces que atresoren col·leccionistes d'humor gràfic, com Lluís Giralt, Gaboche o JL Martín.

En el terreny de les exposicions físiques, ha estat un any intens i s'han pogut veure mostres ben interessants, en una dinàmica similar a la dels darrers anys, en les quals sovintegen ofertes relacionades amb dibuixants, amb l'humor gràfic o amb el còmic en el sentit ampli, és a dir, incorporant-hi no només historietistes, sinó també dibuixants satírics i il·lustradors. Per exemple, a Barcelona s'ha pogut veure, entre d'altres, l'exposició sobre la dibuixant Maria Pascual a la Biblioteca de Catalunya; les curioses caricatures del pintor Josep Parera al Museu Marès; la mostra «Dessins en Liberté» a l'Institut Francès; una petita però interessant mostra sobre Opisso a la

Dibuix de l'exposició dedicada a Manel Fontdevila a Alcalá de Henares.

Cervantes vist per Forges en l'exposició al Museo Casa Natal de Cervantes.

Galeria Pinós; «Dibuixos de personatges i herois del tebeo», de Josep Callejón, al Centre Cívic El Coll-La Bruguera; «Hogarth, Goya, Bagaria i Nogués: Mestres de la sàtira i la caricatura» a la Galeria de Palau Antiguitats; una altra sobre el dibuixant del segle passat Antoni Roca a la Galeria Francesc Mestre Art; una bonica mostra sobre Cesc a la llibreria Jaimes; o «La Corona d'Aragó dibuixada. Història i ficció» al Palau del Lloctinent, antiga seu de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

A Madrid es va poder veure, entre d'altres, «Cervantes y Cervantes», d'Agustín Sciammarella; «Usted está aquí: La reciente historia de España dibujada», de Gallego y Rey; «El lápiz más afilado», de Manel Fontdevila; «10 años en viñetas», de Pat; l'autora P8ladas féu una exposició de les seves vinyetes a Expocómic; José Julio Gómez presentà una exposició sobre Don Quijote i Cervantes a Móstoles; també es pogué veure una mostra de Forges sobre Cervantes a la Casa Museo Cervantes d'Alcalá de Henares —recordem que s'ha celebrat l'any Cervantes i per això abunda aquesta temàtica—; i finalment també s'exhibí una mostra històrica de l'humor gràfic argentí, comissariada per Pablo Fieldman, que es va veure en diversos llocs de la Comunitat de Madrid.

A la resta d'Espanya, sense poder ser exhaustius, deixem constància de l'imperdible exposició que reivindicà l'obra de Martin Morales a Granada; l'exposició sobre la premsa satírica valenciana a la sala Pere Maria Orts de la Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu; la que sota el títol «Sin palabras» reuní obres del dibuixant madrileny El Roto i del dibuixant mexicà d'origen cubà Ángel Boligán, que es pogué veure en diverses capitals andaluses. Idígoras i Pachi van celebrar amb una exposició els 50 anys de la Facultat d'Econòmiques de la Universitat de Màlaga; El Roto inaugurà l'exposició dels seus dibuixos «Anocheció y Amaneció» a Valladolid; també es va poder veure «Nelson Mandela para la libertad» d'Angelines San José, a Alcalá de Henares; «Còmics a puerto», comissariada per Jordi Ojeda, al Centro de Arte Faro Cabo Mayor de Santander; la mostra «Periferia de un sueño» que reivindica Pier Paolo Pasolini, a Tarragona; i «Gols de tinta. Fútbol i vinyetes a Catalunya», a Granollers i l'Hospitalet. També hem de destacar la celebració d'un esdeveniment important en el calendari dels humoristes: la XXIII Muestra de las Artes del Humor de la Fundación de la Universidad de Alcalá de Henares, amb l'exposició principal dedicada als refugiats i titulada «Fronteras y rejas».

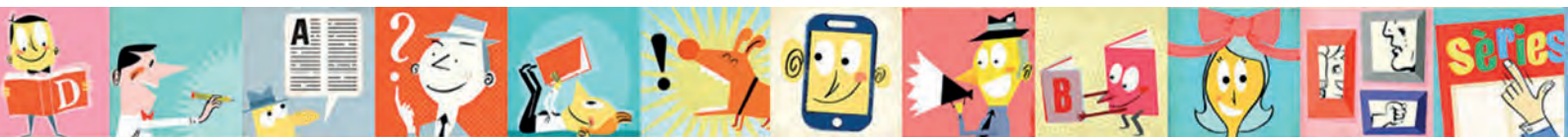
Vinyeta de Berryman (1939) inclosa en el llibre
50 viñetas que cambiaron el mundo

El resum seria que, de mica en mica, l'humor gràfic s'ha consolidat com una matèria habitual dels circuits culturals, moltes vegades associada al còmic i a la il·lustració. A banda de les exposicions d'obra d'un autor concret, cada cop hi ha més consciència de la importància del patrimoni artístic que suposen els dibuixos, així com del poder comunicatiu i pedagògic de les vinyetes per afrontar diversos temes. Malauradament, la majoria són iniciatives privades o promogudes per persones o entitats vinculades al món del dibuix que han d'arrossegar les institucions, i encara manca un veritable interès dels responsables culturals per aquesta matèria (però vaja, això passa gairebé amb tota la resta de disciplines artístiques).

LA COSA DEL LLIBRE

En l'àmbit teòric, destacarem diverses publicacions que aporten claus interpretatives als mecanismes morfològics de creació i interpretació d'una vinyeta, que posen de relleu els aspectes ètics de la seva producció o que ressalten el relleu i la influència de la imatge dibuixada. Suposo que la majoria han vist la llum gràcies a l'interès pel debat sobre la matèria, que els fets de *Charlie Hebdo* van posar en primer terme de l'actualitat l'any anterior. Es tracta de la publicació del monogràfic *De la risa ilustrada a la sátira mediàtica. Discursos y prácticas del disenso en tiempos de crisis*, de la *Revista Científica de Información y Comunicación*, editada pel Secretariat de Publicacions de la Universitat de Sevilla; el llibre *50 viñetas que cambiaron el mundo*, de Roberto Fandiño; o el tractat *El humor gráfico y su mecanismo transgresor*, del professor Manuel Álvarez Junco. Hi ha hagut molts altres llibres que realitzen aproximacions a aspectes, personatges i autors de les nostres vinyetes. La majoria són apostes d'editorials petites que, des d'una perspectiva més aviat historicista, són les que estan dinamitzant de debò el sector davant la manca d'iniciativa de les grans editorials, que solen apostar per títols que els assegurin moltes vendes.

Pel que fa al sector editorial, enumerar totes les novetats és innecessari, ja que les podreu trobar en les pàgines següents, i destacar-ne unes per sobre de les altres seria potser injust. Sí que cal dir, però, que és un any amb llibres interessants, especialment per part d'editorials petites o alternatives, cosa que comporta tiratges curts i dificultats per fer una bona distribució, i per tant és probable que molts d'aquests llibres no hagin arribat a tot el públic que pot estar-hi interessat. Però

Il·lustració de Kap pel llibre *100 anys: el tebeo que va donar nom als altres*.

la distribució en paper és cada cop més complicada, i això en limita les vendes, esdevenint un peix que es mossega la cua i que arrossega els autors, que en el fons no tenen la culpa de la mala praxi del sector editorial i les problemàtiques de les distribuïdores. Hi ha hagut també projectes d'autoedició, alguns amb micromecenatge, en els quals l'autor, gràcies a les xarxes socials, troba directament el seu públic. Trobem algunes editorials que han fet l'aposta per l'humor gràfic com a matèria dels seus llibres (o almenys d'algunes de les seves col·leccions), i sembla que van nodrint el mercat amb aportacions interessants, ja sigui d'obres inèdites, recopilacions o treballs de recuperació, reivindicació o teòrics sobre la història de l'humor gràfic. Les grans editorials, en canvi, tan sols es fixen en l'humor gràfic quan veuen que és un guany segur, i acostumen a decantar-se per autors consagrats o consagradíssims, o per apostes editorials sense cap mena de risc, que tampoc vol dir que els faltin qualitat, però, això sí, els manca ànima. Una altra manifestació de la manca d'ànima de les grans empreses editorials del sector fou l'episodi provocat per l'aparició del llibre sobre els cent anys de *TBO* escrit per Jordi Manzanares i editat per Diminuta, que suscità un comunicat d'Ediciones B amb amenaces, ja que aquesta editorial té els drets sobre el títol de la capçalera i els principals personatges. Sembla que tot plegat ha quedat en no res i que el llibre de Diminuta podrà conviure amb el que ha publicat Ediciones B sobre el *TBO*, però, de nou, les aigües pantanoses del tema dels drets d'autor esquitxa el sector: hi ha una mala legislació, una pèssima gestió per part de les empreses editorials i un desconeixement i una despreocupació respecte a aquests drets per part dels autors i els seus hereus, que curiosament els deixa legalment desprotegits davant les grans editorials.

Per altra banda, pel que fa a les grans revistes d'humor, mentre que *El Jueves* a les mans d'RBA ha replegat l'activitat editorial més enllà de la revista, tant *Mongolia* com *Orgullo y Satisfacción* han preparat alguns productes editorials diferents de la revista per als seus lectors o per guanyar nous públics.

CATIFES VERMELLES

Pel que fa a premis i reconeixements, enguany Forges va rebre de les mans del rei Felip el Premio Iberoamericano Quevedos de Humor Gráfico, que té categoria de Premi Nacional i que entreguen bianualment

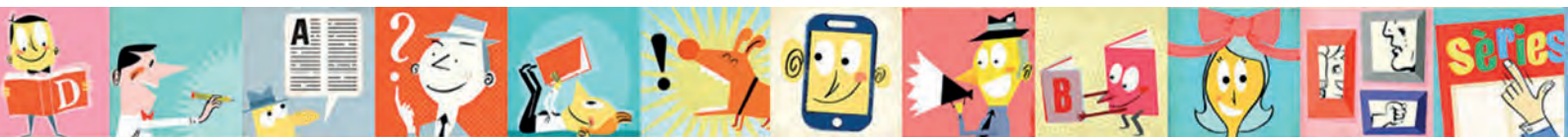
el Ministeri de Cultura i el Ministeri d'Afers Exteriors, malgrat que la convocatòria que tocava aquest cop es va endarrerir i s'han acabat saltant un any. Recordem que també aquest any Forges fou investit doctor *honoris causa* per la Universitat d'Alcalá de Henares. Malagón i Gab van rebre el Premi Notari de l'Humor de la Universitat d'Alacant, que s'entrega durant la celebració de la Mostra d'Humor Social. Andrés Vázquez de Sola viatjà a Barcelona per rebre el Premi Gat Perich. El veterà crític d'art i periodista Josep Maria Cadena també va ser reconegut amb el Premi Gat Perich d'Honor per la seva aportació a l'estudi i difusió de l'humor gràfic i dels dibuixants al llarg de la seva dilatada carrera. A més, el Col·legi de Periodistes li va concedir el mateix any el Premi Ofici de Periodista. Em fa vergonya escriure-ho, però s'ha de fer: a qui signa aquestes ratlles li van donar el Premi Press Cartoon Europe, a Brusel·les. Cal destacar que el 2016 no es celebrà el World Press Cartoon, que s'ha tornat a convocar per a aquest any, i que, en canvi, el Press Cartoon Europe anuncià que faria una pausa després de la seva edició d'enguany. A l'informe hi ha una llista més detallada dels principals guardons del sector, entre els quals destaquen el Premi Ivà, el Premi Junceda, el Premi Gin, el Premi Goñi i el recuperat Premio Curuxa, després d'uns anys d'interrupció. També enguany el Gran Premi del Saló Internacional del Còmic de Barcelona es va concedir a Josep Maria Blanco, que es dedica majoritàriament al dibuix d'històries d'humor a les pàgines de *TBO*.

El dibuixant Josep Maria Blanco recull el guardó de les mans d'Antoni Guiral, a la 34a edició del Saló del Còmic de Barcelona.

Pel que fa als premis col·lectius, l'Instituto Quevedo de las Artes del Humor va rebre un dels premis de comunicació no sexista de l'Associació de Dones Periodistes per la seva exposició «Por una vida sin malos tratos», i la revista *Orgullo y Satisfacción* va rebre el Premi Junceda d'Honor i el Premi Humor Gràfic de l'Splash Sagunt Comic Festival.

Com a resum, podem concloure que hi ha un circuit consolidat de premis d'aquest sector que ja fa anys que funciona, però un bon nombre d'aquests premis —especialment entre segons premis i mencions honorífiques— acostumen a repartir-se entre els mateixos noms. Cal dir, però, que entre els premis més importants i prestigiosos —a banda dels americans Pulitzer, Reuben i Lurie, que tenen una llarga trajectòria i semblen ben consolidats—, els grans premis amb seu a Europa (World Press Cartoon, Press Cartoon Europe, Premio Quevedos) s'han vist afectats per algunes

difficultats a l'hora de tirar-los endavant en aquests darrers anys. Esperem que es puguin mantenir i que puguin arrelar per seguir reconeixent la tasca dels dibuixants d'humor.

VUITS I NOUS I CARTES QUE NO LLIGUEN

Finalment, de l'any 2016 també podem destacar la incorporació als fons de la Biblioteca Nacional del llegat de Chumy Chúmez, una mica més d'una dècada després de la seva mort; igualment, un important fons de documents personals del darrer director del *TBO* Albert Viña ha passat a formar part de l'Arxiu de la Biblioteca Nacional de Catalunya. Destaquem, també, la reunió d'importants experts de tots els àmbits en el seminari sobre «El lenguaje del humor en el periodismo en español» al Centro Internacional de Investigación de la Lengua Española de San Millán de la Cogolla; i l'edició per part de Correos y Telégrafos d'un segell d'homenatge a l'humor gràfic, signat per Gallego y Rey. A la presó d'Alcalá Meco s'ha culminat un projecte de cinc anys, durant els quals el dibuixant Elchicotriste ha realitzat un mural amb la col·laboració de diversos interns, tot plegat auspiciat per l'Institut Quevedo de les Arts de l'Humor d'Alcalá d'Henares, i enguany se n'ha editat un llibre que ho explica. També aquest any ha vist la llum un ambiciós projecte del dibuixant i dinamitzador JRMora, la *Guía de Humoristas gráficos*, que ha recopilat dades durant anys per intentar inventariar tots els professionals en actiu d'aquest país. En l'àmbit mediàtic, destaquem la presència de Forges com a grafista del programa *Viaje al centro de la Tele* de TVE, o la consolidació de la presència d'humoristes a la tertúlia matinal del programa *Els Matins* de TV3 i a la tertúlia del cap de setmana del programa de ràdio *A vivir* de la SER. En l'àmbit internacional, cal necessàriament fer menció de l'aposta dels editors de la revista *Charlie Hebdo* per fer una edició alemanya de la revista, així com de la resurrecció de la mítica revista satírica americana *Spy* durant la darrera campanya electoral, de la mà dels editors de la publicació *Esquire*, en què veiérem com l'humor fou una eina emprada profusament per fustigar el candidat Trump. També cal destacar l'activitat d'entitats internacionals que apleguen dibuixants, com la fundació Cartooning for Peace, que ha realitzat múltiples exposicions, trobades i esdeveniments al voltant del dibuix satíric amb dibuixants d'arreu del món; l'associació United Sketches for Freedom, que manté la seva cita anual al Memorial de la Pau de Caen; Cartoonists Rights Network International,

L'arxiu personal de Chumy Chúmez s'incorpora als fons de la Biblioteca Nacional de España.

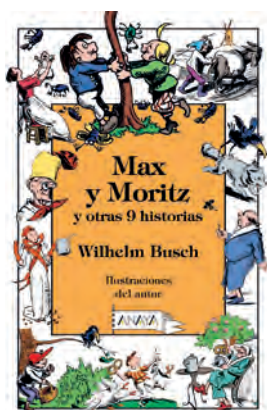
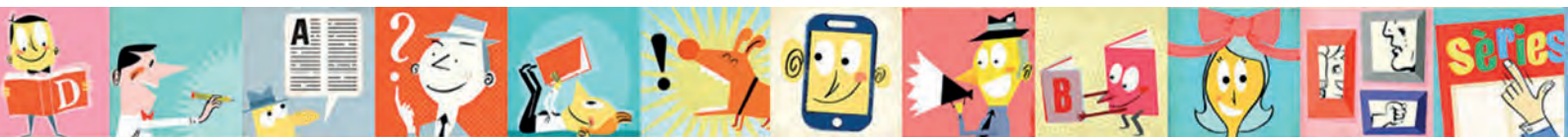
que ha incrementat el seu activisme arran dels casos de Zunar, Musa Kart i Eaten Fish; i, en definitiva, altres entitats com l'Institut Quevedo de las Artes del Humor, Dibuijants sense fronteres, TantaTinta, Tebeosfera o Humoràlia, que han treballat, cadascú amb les seves forces i mitjans, en favor de l'humor gràfic.

Aquest ha estat, més o menys, el 2016 per a l'humor gràfic. Un any sense grans daltabaixos ni grans alegries, en què s'han anat recol·locant les peces després de les trencadisses provocades per la crisi econòmica i dels mitjans de la dècada precedent, i per l'atemptat a *Charlie Hebdo*. El món mira amb més intensitat i un pèl de desconfiança el que fan els humoristes, especialment els més provocadors, i sembla que, pel que fa a la censura i repressió, es va consolidant una tendència creixent, així com una intolerància també creixent a les xarxes. Però també creixen l'interès per l'humor entre el públic general, la utilitat de les vinyetes com a catalitzador del descontent popular i la consciència que els dibuixos formen part d'un patrimoni cultural que cal difondre i preservar. Veurem cap on anem durant aquest 2017; però, si el nostre company de viatge és l'humor, hem d'intentar fer el trajecte amb un petit i sorneguer somris.

Jaume Capdevila

ÍNDEX DE PUBLICACIONS

HUMOR GRÀFIC, CÒMIC AMB HUMOR

Adicae, Saragossa

Cómic para una educación financiera crítica

Dani Gove, Jate, Raúl Salazar

Visió divertida de l'economia i les finances amb una perspectiva crítica d'aquest món tan proper i, alhora, tan difícil d'entendre. Rústica, 32 pàgines, 29,6 x 20,8 cm, color.

Aguilar, Madrid

Crónicas de la adolescencia

Laura Santolaya

Visió d'algunes de les situacions més típiques a les quals s'enfronten els que estan a la trentena, amb la intenció de provocar el somriure dels que estan, estaran o han estat alguna vegada en els no tan feliços anys trenta.

Rústica, 176 pàgines. ISBN: 9788403515758.

Alfaguara, Madrid

El mejor humor gráfico de Wawawiwa

Andrés J. Colmenares

Recopilatori d'escenes còmiques, tires absurdes, tendres i divertides. Cartoné, 96 pàgines. ISBN: 978-84-204-8391-7.

Amaníaco ediciones, Barcelona

Hospital central

L'Avi

Hospital central és una sèrie de L'Avi que es va començar a publicar a la revista satírica *El Papis* el 1976 i que el seu autor dibuixa, en l'actualitat, a les pàgines d'*Amaníaco*.

Rústica fresada, 64 pàgines, 16,8 x 24 cm, blanc i negre.

ISBN: 978-84-942426-9-4.

humoristan.org/ca/publicaciones/el-papis/

I el procés? Narinan, narinan...

Col·lectiu El Web Negre

Recull de vinyetes dedicades a les vicissituds del procés català cap a la independència.

Rústica fresada, 128 pàgines, 15 x 21 cm, blanc i negre.

ISBN: 978-84-945429-0-9.

humoristan.org/ca/publicaciones/el-web-negre/

Amaníaco ediciones i Gaboche, Barcelona

Cesc

Pròleg de Perico Pastor

Segons els editors el llibre és «una de les possibles antologies que es poden fer de l'autor».

Cartoné, 160 pàgines, 23 x 32 cm, color. ISBN: 978-84-945429-1-6.

humoristan.org/ca/autores/cesc/

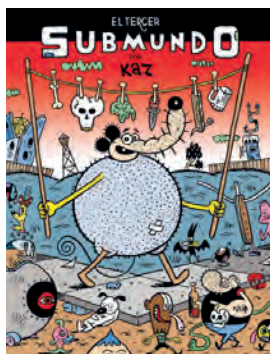
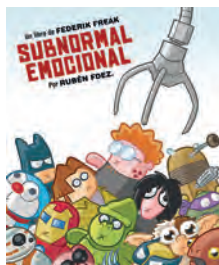
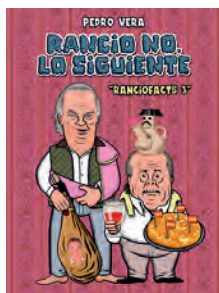
Anaya, Madrid

Max y Moritz y otras 9 historias

Wilhelm Busch

Busch va començar amb la publicació de *Max i Moritz* el 1865. És una de les millors sèries de còmics i de les més influents de tots els temps.

Cartoné, 240 pàgines, 15,8 x 24 cm. ISBN: 978-84-698-2749-9.

Astiberri, ¡Caramba!, Bilbao

Rancio no, lo siguiente

Pedro Vera

La tercera entrega dels *Ranciofacts* de Pedro Vera després de dos llibres que sumen ja més de 12.000 exemplars venuts.

Rústica amb solapes, 112 pàgines, color. ISBN: 978-84-16251-87-2.
humoristan.org/ca/autores/pedro-vera/

¿Qué es el humor?

Guillermo, Albert Monteys, Manel Fontdevila, Bernardo Vergara, Manuel Bartual et al.

Edició ampliada d'*Humor sin mordaza*, l'especial d'*Orgullo y Satisfacción* només per a subscriptors que es va publicar el setembre de 2015. Cartoné, 104 pàgines, color. ISBN: 978-84-16251-88-9.

humoristan.org/ca/publicaciones/orgullo-y-satisfaccion/

La industria de los sueños 2: ¡Pura fórmula!

Paco Alcázar

Recopilació dels últims quatre anys de tires publicades per Paco Alcázar a la revista *Cinemanía*. Un total de 150 acudits despietats a costa de la indústria del cinema i els seus principals protagonistes. Cartoné, 160 pàgines, color, ISBN: 978-84-16251-66-7.

humoristan.org/ca/autores/paco-alcazar/

Ángel Sefija. Sin cagarse en diez

Mauro Entrialgo

Recopilatori de 75 historietes de la sèrie *Ángel Sefija*, publicades a *El Jueves* entre els anys 2013 i 2014.

Rústica, 80 pàgines, 18,5 x 24,5 cm, color. ISBN: 9788416251544.

humoristan.org/ca/autores/mauro-entrialgo/

humoristan.org/ca/series/angel-sefija/

El Arte. Conversaciones imaginarias con mi madre

Juanjo Sáez

Reedició de *El Arte*, que ara compleix 10 anys i que es reedita amb nova portada i 25 pàgines extres. Llibre que pretén desmitificar l'art i acostar-lo al gran públic.

Rústica amb solapes, 306 pàgines, 17 x 22 cm, color.

ISBN: 978-84-16251-73-5.

humoristan.org/ca/autores/juanjo-saez/

Subnormal emocional

Rubén Fdez.

El nou llibre de *Federik Freak*, el personatge d'*El Jueves*, ve ple de «consells» fonamentals per a viure al segle XXI.

Rústica amb solapes, 112 pàgines, 20 x 25 cm, color.

ISBN: 978-84-16251-61-2.

humoristan.org/ca/autores/ruben-fdez/

Todos los hijos de puta del mundo

Alberto González Vázquez

Recopilació de les històries llargues aparegudes a *Orgullo y Satisfacción* i de les vinyetes d'*El Mundo Today*.

Cartoné, 136 pàgines, 24 x 17 cm, color. ISBN: 978-84-16251-68-1.

Autsaider Còmics, Llubí (Illes Balears)

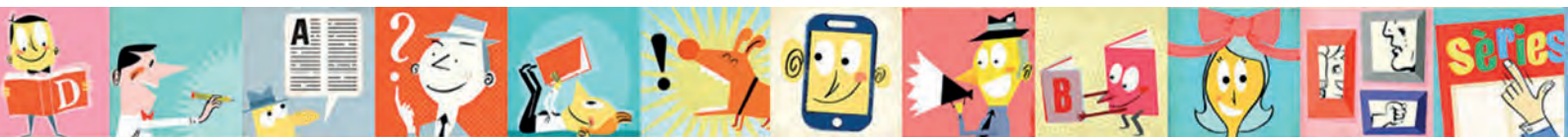
El Tercer Submundo

Kaz

Submundo compleix 25 anys de publicació setmanal ininterrompuda en la premsa independent americana, circumstància que serveix de perfecta excusa per presentar les obres completes de Kaz.

Cartoné, 288 pàgines, 16 x 21 cm, blanc i negre.

ISBN: 978-84-944464-4-3.

Base, Barcelona

Benet Tallaferro 8. Un robatori de pel·lícula

Peyo (creador original)

Els estudis Mondiafilm planegen fer una pel·lícula sobre la vida de Lady d'Olfina i contracten la senyora Adolfinia com a protagonista. Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-16587-05-6.

Benet Tallaferro 9. L'illa de la desunió

Peyo (creador original)

Els estudis Mondiafilm han contractat un vell conegut d'en Benet Tallaferro, el Sr. Vladlavodka, per tal que dissenyi els aparells ultramoderns de la pel·lícula d'espies que estan filmant. Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-16587-13-1.

Benet Tallaferro 10. La ruta del Sud

Peyo (creador original)

En Benet formarà part de l'equip que acompanya al mecànic Víctor Martí en el cotxe d'assistència. Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-16587-21-6.

Marsupilami 7. L'or de Boavista

André Franquin (creador original), Batem i Yann

El petit Donald, que és el fill de l'ambaixador dels Estats Units a Palòmbia, és segrestat. Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm. ISBN: 978-84-16587-06-3.

Marsupilami 8. El temple de Boavista

André Franquin (creador original), Batem i Yann

Un vell conegut del Marsupilami, el pallasso Noè, es veu forçat a fer una aturada tècnica en la seva travessia pel riu Supopoaro. Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-16587-09-4.

Marsupilami 9. La papallona dels cims

André Franquin (creador original), Batem i Yann

Un grup d'investigadors vol trobar una bella i estranya papallona que posa els ous en el niu dels marsupilamis. Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-16587-22-3.

Marsupilami 10. Rififi a Palòmbia

André Franquin (creador original), Batem, Fauche i Adam

El lloco de l'avi del Collin sap on són amagats uns diamants. Aventures i humor. Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm., color. ISBN: 978-84-16587-52-0.

El Petit Pelut 7. Kramik el canalla

Pierre Bailly i Céline Fraipont

Al Petit Pelut li agradaria ajudar el Pipú, un pollet que s'ha perdut, a retrobar la seva mare, però l'entabonador del Kramik l'arrossega a fer mil i una dolenteries per tota la granja. 34 pàgines, 20 x 26,5 cm, color. ISBN: 978-84-16587-11-7.

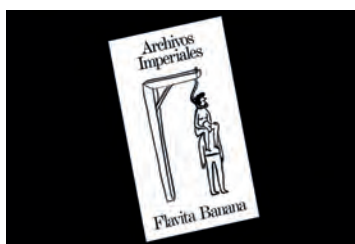
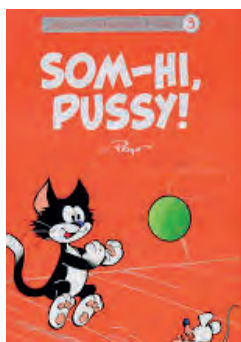
El Petit Pelut 8. El bosc de les ombres

Pierre Bailly i Céline Fraipont

El Petit Pelut és catapultat a un extraordinari bosc. 34 pàgines, 20 x 26,5 cm, color. ISBN: 978-84-16587-12-4.

Els Barrufets 34. Els Barrufets i el mig geni

Peyo (creador original)

El Barrufet de les Ulleres i el Barrufet Forçut descobreixen una perla de la qual surt un geni.
Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-16587-45-2.

L'univers dels Barrufets 6. Els Barrufets fan esport

Peyo (creador original)

Un nou àlbum temàtic amb un bon grapat d'aventures dels Barrufets.

Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-16587-16-2.

Les aventures d'en Pussy 3. Som-hi, Pussy!

Peyo

Pussy, el gatet que sempre se'n surt de les situacions més difícils.

Cartoné, 48 pàgines, 21,5 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-16587-03-2.

Bridge, Barcelona

Sarah's Scribbles. Créixer és un mite

Sarah's Scribbles. Crecer es un mito

Sarah Andersen

La il·lustradora de Brooklyn mostra els horrors de la vida moderna i com n'és de dur passar els caps de setmana enganxada a Internet.

Rústica, 120 pàgines.

ISBN: 978-84-16670-05-5; ISBN: 978-84-166-7006-2.

Cazador de Ratas, Cádiz

¡Meldición!

Mel Prats

El dibuixant i guionista gadità fa un repàs a temes polítics, socials i cinematogràfics. En resum, un resum de la vida amb certa dosi de mala llet.

Rústica, 129 pàgines. ISBN: 978-84-944961-2-7.

humoristan.org/ca/autores/mel/

Clandestine Books, Barcelona

Archivos Imperiales

Flavita Banana

Recopilació de vinyetes de l'autora en una edició limitada de 190 exemplars.

humoristan.org/ca/autores/flavita-banana/

Cornoque, Saragossa

Memorias de un pene selecto

Carlos Melgares

Història divertida, en la qual l'autor ens va explicant la seva vida, des que és un espermatozoide fins a l'època actual.

Rústica, 80 pàgines, 14,8 x 21 cm, blanc i negre.

ISBN: 978-84-943848-7-5.

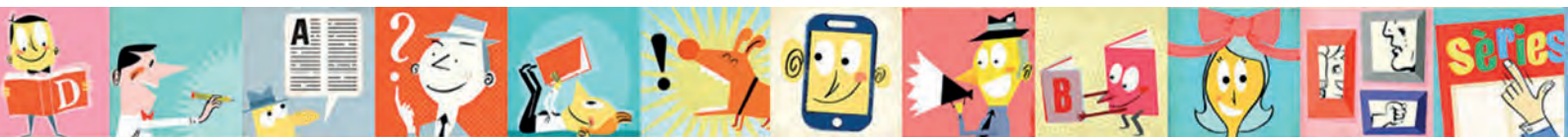
Debolsillo, Penguin Random House, Barcelona

¿Vosotros cómo os conocisteis?

(Las nuevas aventuras de Emilia y Mauricio 1)

I vosaltres com us vau conèixer?

(Les noves aventures d'Emília i Maurici 1)

Manel Fontdevila

En aquesta historieta la parella haurà d'enfrontar-se al passat per respondre una incòmoda pregunta del seu fill.

Rústica, 144 pàgines, 21 x 16 cm, color.

ISBN: 978-84-663-2991-0; ISBN: 9788466329934.

¿Estáis haciendo el amor?

(Las nuevas aventuras de Emilia y Mauricio 2)

Esteu fent l'amor?

(Les noves aventures d'Emília i Maurici 2)

Manel Fontdevila

L'Emília i en Maurici s'hauran d'enfrontar a una nova i adorable inquietud del seu fill Òscar.

Rústica, 144 pàgines, 21 x 16 cm, color.

ISBN: 978-84-663-2990-3; ISBN: 9788466329927.

humoristan.org/ca/autores/manel-f/

humoristan.org/ca/series/la-parejita/

Diábolo, Madrid

Alien, el vecino del octavo

Joey Spiotto

Una nova i hilarant versió del monstre de la pel·lícula *Alien*.

Cartoné, 82 pàgines. ISBN: 9788416217779.

Lo contrario

Mauro Entrialgo

Recull de col·laboracions especials a *El Jueves* o en altres publicacions.

Rústica, 90 pàgines, color. ISBN: 9788416217595.

humoristan.org/ca/autores/mauro-entrialgo/

Dibbuks, Madrid

Dad 2. Secretos de Familia

Nob

Dad és un pare solter que treballa a temps complet cuidant les seves filles, tasca molt complicada quan cadascuna té la seva personalitat ben definida i un caràcter fort.

Cartoné, 48 pàgines, 22,5 x 30 cm, color. ISBN: 978-84-16507-15-3.

Tiratge: 1.500 exemplars.

Aventuras en la Calle Estación

Willem Vleeschouwer

En què pensen un grup de nois que no tenen un cèntim i viuen en el pitjor barri possible? En futbol, menjar, diners, noies i ... bé, més noies.

Cartoné, 112 pàgines, 24 x 17 cm, color. ISBN: 978-84-16507-27-6.

Tiratge: 1.000 exemplars.

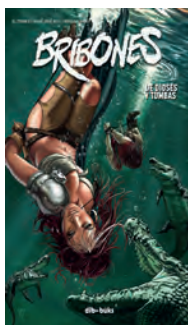
Los innumerables. Ciclo Hong Kong.

Yann (guió), Conrad (dibuix)

En aquesta ocasió, Mac i els seus socis es troben a Hong Kong, colònia anglesa en aquell temps, realitzant contraban de gossos i de tot allò que caigui a les seves mans amb la idea de comprar un prostíbul. Segon integral de la sèrie.

Cartoné, 176 pàgines, 22,5 x 30 cm, color. ISBN: 978-84-16507-31-3.

Tiratge: 1.000 exemplars.

Bribones 3. De dioses y tumbas

El Torres (guió), Juan José RYP i Diego Galindo (dibuix)

En aquest nou volum dels lladres més famosos podem descobrir com es van conèixer Bram i Weasel en unes situacions divertidíssimes.

Rústica, 128 pàgines. ISBN: 9788416507429.

Tiratge: 1.000 exemplars.

Diari Ara, Edició de Premsa Periòdica Ara, Barcelona

Ara. I ara que?

M. Fontdevila, Paco Roca, Albert Monteys, Gallardo, Daniel Torres, Bartomeu Seguí, Sonia Pulido, Pere Joan, Max, Picanyol, Juanjo Sáez, et al.

Edició especial del diari Ara (7/5/2016), coincidint amb la celebració del Saló del Còmic de Barcelona, il·lustrat íntegrament amb obres de dibuixants de còmic. La majoria d'autors van opinar gràficament sobre l'actualitat del dia.

Dolmen, Palma de Mallorca

Balears abans i ara. Integral vol. 1: De la cultura pretalaiòtica a la conquesta romana

Quim Bou

Recull els quatre primers volums d'aquesta obra destinada a repassar d'una forma amena i rigorosa la història de les Illes Balears.

Cartoné, 208 pàgines, 20 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-16436-77-4.

humoristan.org/ca/autores/quim-bou/

Grouñidos en el desierto: 1979-1980

Ventura y Nieto

Recopilació d'histories de la sèrie més veterana d'*El Jueves*. Una obra de referència de l'humor absurd i intel·ligent.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm, blanc i negre (8 pàgines en color).

ISBN: 9788416436606.

humoristan.org/ca/autores/ventura-nieto/

humoristan.org/ca/series/grounidos-en-el-desierto/

Martínez el Facha (1977-1978)

Kim

El personatge, un franquista de bona fe envoltat d'amics de l'ultradreta. La sèrie va aparèixer ja en el primer número de la revista *El Jueves* i va durar fins al 2015.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm. ISBN: 9788416436712.

humoristan.org/ca/autores/kim/

humoristan.org/ca/series/martinez-el-facha/

Historias de la Puta Mili: 1987-1989

IvÀ

Recull de les historietes d'*Historias de la Puta Mili* publicades a *El Jueves* entre novembre de 1987 i maig de 1989, per ordre cronològic i acreditant la procedència de cadascuna.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm. ISBN: 978-84-16436-66-8.

humoristan.org/ca/autores/iva/

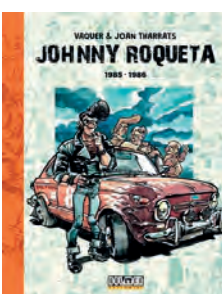
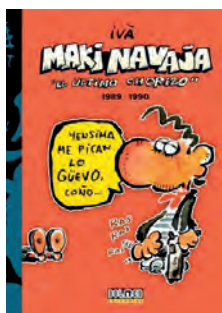
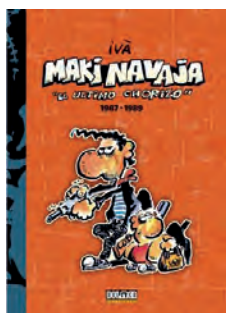
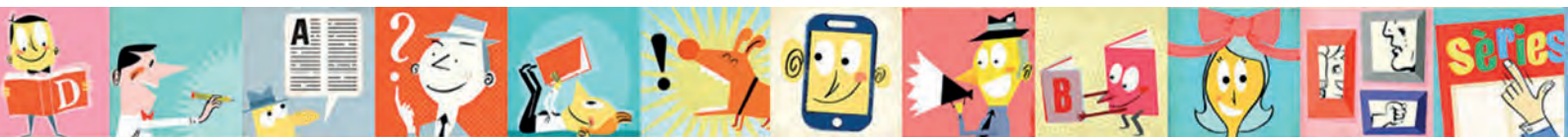
Historias de la puta mili: 1989-1990

IvÀ

Recull de les historietes d'*Historias de la Puta Mili* publicades a *El Jueves* entre maig de 1989 i novembre de 1990, amb ordre cronològic i acreditant la procedència de cadascuna.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm. ISBN: 978-84-16961-05-4.

<http://humoristan.org/ca/autores/iva/>

Makinavaja, el último chorizo: 1987-1989

Ivà

Recull les historietes de *Makinavaja* publicades a *El Jueves* entre setembre de 1987 i març de 1989, per ordre cronològic i acreditant la procedència de cadascuna.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm. ISBN: 9788416436484.

humoristan.org/ca/autores/iva/

humoristan.org/ca/series/makinavaja/

Makinavaja vol. 3 El último chorizo: 1989-1990

Ivà

Recull les historietes de *Makinavaja* publicades a *El Jueves* entre març de 1989 i agost de 1990, per ordre cronològic i acreditant la procedència de cadascuna.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm. ISBN: 978-84-16961-02-3.

Casacas Azules n.º 5 (1977-1979)

Raoul Cauvin, Willy Lambil

Tres noves i apassionants aventures de Blutch i Cornelius Chesterfield, totalment inèdites en castellà. Complementat amb extres, entre els quals destaca un article sobre la llarga carrera de Raoul Cauvin com a guionista.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm, color. ISBN: 9788416436347.

Casacas Azules n.º 6 (1979-1981)

Raoul Cauvin, Willy Lambil

Tres noves i apassionants aventures mai publicades abans en castellà.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm, color. ISBN: 978-84-16436-61-3.

Chick Bill n.º 10: 1962-1963

Greg, Tibet

El salvatge oest des d'una altra perspectiva, la de l'humor, de la mà de dos grans autors clàssics del còmic franco-belga.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm. ISBN: 978-84-16436-73-6.

Johnny Roqueta: 1982-1985

Vaquer, Joan Tharrats

Rafa Vaquer va crear Johnny Roqueta per a la revista *Cul de sac*, però va passar aviat a *El Jueves*, on amb el guionista Joan Tharrats (que llavors signava com T.P. Bigart) va conquerir el cor dels lectors durant molts anys.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm, blanc i negre (amb 8 pàgines en color). ISBN: 978-84-16436-83-5.

humoristan.org/ca/autores/vaquer/

humoristan.org/ca/autores/joan-tharrats/

humoristan.org/ca/publicaciones/cul-de-sac/

Johnny Roqueta n.º 2: 1985-1986

Vaquer, Joan Tharrats

Recull de les peripècies de Johnny i el seu món ple de cervesa, noies i rockabilly, bronques i petits delictes, publicades a *El Jueves* entre gener de 1985 i juny de 1986.

Cartoné, 160 pàgines, 21 x 28 cm, blanc i negre (amb 8 pàgines en color). ISBN: 9788416961078.

humoristan.org/ca/autores/vaquer/

humoristan.org/ca/autores/joan-tharrats/

humoristan.org/ca/publicaciones/cul-de-sac/

Modesto y Pompón

Greg, René Goscinny, Peyo, Tibet, André Franquin
Creació de l'indiscutible mestre del còmic André Franquin, la sèrie *Modesto y Pompón* va aparèixer el 1955 a la revista *Tintin*. En forma de gags d'una pàgina, ens convida a presenciar la vida quotidiana d'una jove parella dels anys cinquanta.
Cartoné, 232 pàgines, 28 x 21 cm. ISBN: 978-84-16436-37-8.
humoristan.org/ca/autores/franquin/

Benito Sansón 3. El circo Bodoni y Lady D'Olfina

Peyo
El superheroi en pantalons curts ens transporta a dues de les seves més memorables aventures.
Cartoné, 152 pàgines, color. ISBN: 9788416436385.

Benito Sansón 4: El fetiche / Un atraco de película / La isla de la desunión

Peyo
El petit heroi torna més reforçat que mai amb tres noves aventures.
Cartoné, 152 pàgines, 28 x 21 cm. ISBN: 978-84-16436-68-2.

ECC Còmics, Barcelona

Philémon Integral

Fred
Entre 1965 i 2013, l'historietista francès Fred va narrar les aventures de *Philémon*: un jove que descobreix mons fantàstics habitats per éssers impossibles. Unes historietes plenes de màgia, imaginació, surrealisme i innovació formal que sorprenen.
Integral 1: Cartoné, 304 pàgines, 16 x 25 cm, color. ISBN: 978-84-16746-22-4.
Integral 2: Cartoné, 288 pàgines, 16 x 25 cm, color. ISBN: 978-84-16901-08-1.

Ediciones B, Barcelona

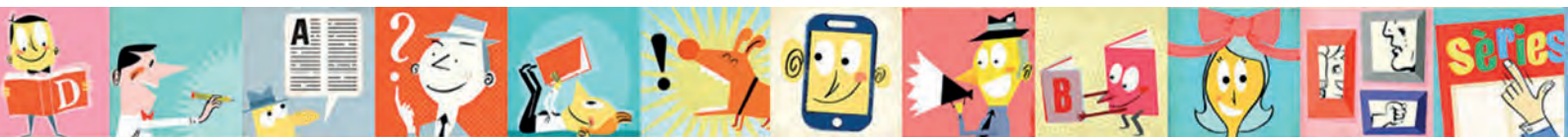
El Tesorero, Olé Mortadelo, núm. 202

F. Ibáñez
L'aventura comença quan el responsable d'economia del govern vol disposar de diners per despeses diverses i descobreix, horroritzat, que algú ha robat els fons de la tresoreria del Partit Papilar.
Rústica, 48 pàgines, 21 x 29,7 cm, color. ISBN: 9788440696465.
humoristan.org/ca/autores/f-ibanez/
humoristan.org/ca/series/mortadelo-y-filemon-agencia-de-informacion/

Mortadelo y Filemón. Río 2016 **Mortadel-lo i Filemó. Río 2016**

Francisco Ibáñez
A Rio de Janeiro, els dos agents hauran d'investigar qui és el responsable que subministra estranys productes als atletes dels Jocs Olímpics.
Cartoné, 48 pàgines, 21 x 29 cm, color.
ISBN: 978-84-666-5948-2; ISBN: 978-84-666-5903-1.
humoristan.org/ca/autores/f-ibanez/
humoristan.org/ca/series/mortadelo-y-filemon-agencia-de-informacion/

Mortadelo y Filemón. ¡El capo se escapa!

Mortadel-lo i Filemó. El capo s'escapa!

Francisco Ibáñez

La T.I.A. ha rebut l'encàrrec d'atrapar Osvaldo Marijuáñez, un perillós capo de la màfia que s'ha fugat de la presó.

Cartoné, 48 pàgines, 21 x 29 cm, color.

ISBN: 978-84-666-5948-2; ISBN: 978-84-666-5946-8.

humoristan.org/ca/autores/f-ibanez/

humoristan.org/ca/series/mortadelo-y-filemon-agencia-de-informacion/

Mortadelo y Filemón. Sueldecitos más bien bajitos...

Mortadel-lo i Filemó. Jornalets més aviat justets...

Francisco Ibáñez

Crítica a allò que molta gent es veu obligada a fer per poder sobreviure: la pluriocupació en feines de merda.

Cartoné, 48 pàgines, 21 x 29 cm, color.

ISBN: 9788466657334; ISBN: 978-84-666-5964-2.

humoristan.org/ca/autores/f-ibanez/

humoristan.org/ca/series/mortadelo-y-filemon-agencia-de-informacion/

Mortadelo y Filemón. Especial Olimpiadas 2016

Francisco Ibáñez

Els dos agents ens expliquen els secrets i tot el que cal saber sobre el màxim esdeveniment de l'esport mundial.

Cartoné, 96 pàgines, 19 x 25 cm, color. ISBN: 9788466659390.

humoristan.org/ca/autores/f-ibanez/

humoristan.org/ca/series/mortadelo-y-filemon-agencia-de-informacion/

13, Rue del Percebe

Francisco Ibáñez

Edició integral de 13, Rue del Percebe. Les 342 pàgines que Francisco Ibáñez va realitzar per a aquesta mítica sèrie. El llibre va ser un gran èxit de vendes.

Cartoné, 352 pàgines, 23 x 33 cm, color. ISBN: 978-84-666-5864-5.

humoristan.org/ca/autores/f-ibanez/

humoristan.org/ca/series/13-rue-del-percebe/

Magos del Humor, Superlópez n.º 175.

El Supergrupo contra los ejecutivos

Efepe i Jan

Superlópez i el Supergrupo s'enfronten als atracadors d'un banc.

Cartoné, 48 pàgines, 21 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-666-5900-0.

humoristan.org/ca/autores/jan/

humoristan.org/ca/series/superlopez/

Súper Humor Superlópez n.º 16

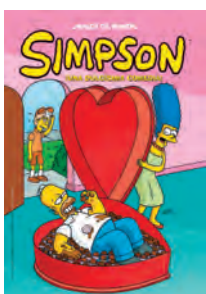
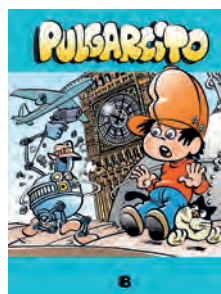
Jan

Àlbum amb les aventures *El gran desahuciador*, *El Supergrupo y la guerra de las latas* i *La montaña de diamantes*.

Cartoné, 144 pàgines, 21 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-666-5613-9.

humoristan.org/ca/autores/jan/

humoristan.org/ca/series/superlopez/

Súper Humor Superlópez n.º 17

Jan

Àlbum amb les aventures Tres pizzas y un muerto, El Supergrupo contra los demoledores i Mambrú se va a la guerra.

Cartoné, 144 pàgines, 21 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-666-5844-7.

Magos del Humor n.º 177. Gran auténtico vidente curandero

Jan

Superlópez es veu obligat a resoldre un cas d'assassinat per no haver de casar-se amb Luisa.

Cartoné, 48 pàgines, 21 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-666-5901-7.

humoristan.org/ca/autores/jan/

humoristan.org/ca/series/superlopez/

La locura de Tristán. Pulgarcito n.º 5

Jan

Pulgarcito i el seu gat Medianoche viuen les seves aventures entre la realitat i la ficció.

Cartoné, 48 pàgines, color. ISBN: 9788466659208.

humoristan.org/ca/autores/jan/

humoristan.org/ca/series/pulgarcito/

Magos Simpson nº 50. ¡Batalla por los millones de Barks!

Matt Groening

La família Simpson va a la recerca d'un tresor en una aventura emocionant.

Cartoné, 48 pàgines, 21 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-666-5896-6.

Magos Simpson n.º 51. ¡Una dulcísima comedia!

Matt Groening

Marge Simpson llança una croada en favor de notícies més simpàtiques i amables.

Cartoné, 48 pàgines, 21 x 29 cm. ISBN: 978-84-666-5897-3.

Magos Simpson n.º 52. ¡Llega Duffman!

Matt Groening

Homer és un entusiasta consumidor de cerveses Duff, però això té un desavantatge...: cal pagar-les!

Cartoné, 48 pàgines, 21 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-666-5902-4.

Efadós, Papiol (Barcelona)

Els matins il·lustrats

Ferran Martí, Kap, Fer, Ant, Elchicotriste, L'Avi, Maribel Carod, Raquel Gu, Romeu

Des del març del 2015, un dibuixant d'humor amaneix setmanalment amb la seva sàtira la taula de la tertúlia política d'*Els Matins* de TV3. Recull de dibuixos.

Rústica amb solapes, 192 pàgines, 21,7 x 15,7 cm, color.

ISBN: 978-84-16547-16-6.

Espasa, Madrid

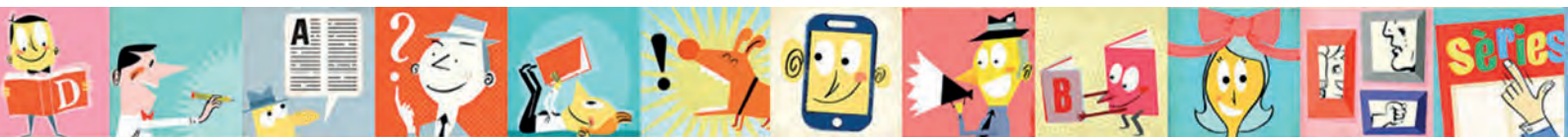
La Tira de años. Cuatro décadas de historia en El País

Peridis

800 tires amb humor i ironia que recorren la història recent d'Espanya (1976-2016).

Cartoné, 360 pàgines. ISBN: 978-84-670-4891-9.

humoristan.org/ca/autores/peridis/

Fandogamia

Tramperos especistas

Álvaro Terán

Tricky Trapper Camp és un webcòmic dibuixat per Álvaro Terán que publica diàriament vinyetes d'humor fi, cadascuna del seu pare i de la mare, i que provoquen grans riallades o tremenda indignació, segons el cas.

Rústica, 130 pàgines. ISBN: 9788494391859.

FNAC, Madrid

Los Grandes Inventos del 2016: Tracción Fatal.

Homenaje al Profesor Franz de Copenhague

VV. AA.

Còmic gratuït lliurat com a obsequi per la compra de còmics a la cadena FNAC que recollia historietes de diversos autors homenatjant la sèrie *Els invents del TBO* del professor Franz de Copenhagen publicada a la revista *TBO*.

Rústica, 36 pàgines.

humoristan.org/ca/series/los-grandes-inventos-de-tbo/

Grafito, València

¡Socorro! Mi madre tiene Facebook

Carles Ponsi

Mostra un futur molt real ple de familiars que s'inicien en les noves tecnologies i converteixen el protagonista en un còmode servei tècnic.

Rústica, 96 pàgines, 17 x 24 cm, color. ISBN: 978-84-943002-5-7.

Kraken, Madrid

Garfield online

Jim Davis

Recull de tires d'humor del millor de *Garfield* en un nou format.

Rústica, 96 pàgines. ISBN: 978-84-164-3507-3.

Garfield n.º 7: ¡Feliz Navidad!

Jim Davis

Recull de tires d'humor de *Garfield*.

Rústica, 96 pàgines. ISBN: 9788416435166.

Peanuts: La primavera

Schulz

Un recull de tires sobre el canvi d'estació, els jocs relacionats amb el camp, les relacions entre la colla, el Dia de la Mare, la Setmana Santa, la primavera, etc.

Rústica, 96 pàgines, 21 x 22,2 cm. ISBN: 9788416435067.

Peanuts: El otoño

Schulz

Recull de tires relacionades amb la tardor.

Rústica, 96 pàgines, 21 x 22,2 cm. ISBN: 9788416435142.

El pequeño Spirou n.º 15. ¡Ponte recto!

Janry i Tome

Amb un nouvingut en aquest àlbum, Spirou seguirà sorprenent-nos amb el seu humor, innocència i picaresca infantil.

Cartoné, 48 pàgines, color. ISBN: 9788416435050.

La casita roja, Barcelona

La caja sorpresa

Art Spiegelman

Un conte que ens farà riure acompanyats dels nostres fills.
Cartoné, 32 pàgines, color. ISBN: 9788494576935.

La Cúpula, Barcelona

El solar

Alfonso López

Pepe Gazuza surt d'un camp de concentració l'any 1947 en un país pres per la fam, la picaresca i la humanitat dels pobres. L'autor dibuixa *cameos* de personatges gràfics humorístics de la postguerra.
Cartoné, 112 pàgines, 23 x 17 cm, color. ISBN: 9788416400515.
humoristan.org/ca/autores/alfonso-lopez/

¡Oh, genio! Integral

Ralf König

Manfred és gai, treballa en una copisteria, és de complexió forta i li va el rotllo *sadomaso*. Dörten, hetero, és la seva companya de pis, que acaba de fer els 40 i es troba poc atractiva. Tots dos estan estancats en dinàmiques sentimentals més aviat penoses.
Rústica, 328 pàgines, 16 x 22,6 cm, blanc i negre. ISBN: 9788416400409.

Pablo Arkada

Oriol Jardí i Raúl Ariño

Pablo Arkada, acompanyat d'una colla d'arreplegats, té clar que la consciència social no ha d'estar renyida amb la bona vida, com el *calimotxo*, els *tripis*, la grifa i la crema aleatòria de mobiliari urbà.
Rústica, 132 pàgines, 17 x 22 cm, color. ISBN: 9788416400249.
humoristan.org/ca/autores/raul-arino/

Porn story

Ralf König

Història plena d'heterosexuals al límit, porno a granel i crisi de parella.
Rústica, 172 pàgines, 22,5 x 15,5 cm, blanc i negre.
ISBN: 978-84-16400-46-1.

Fulgencio Pimentel, Logroño

Hail Satan!

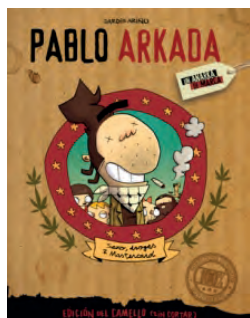
Simon Hanselmann

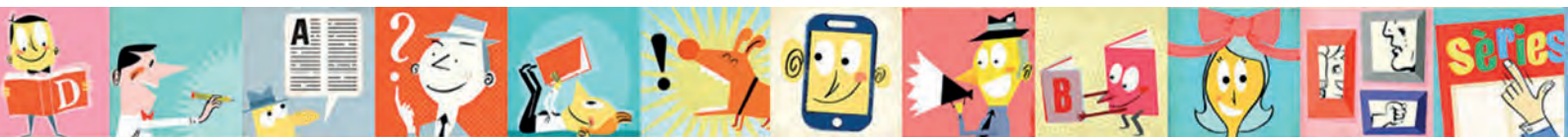
Història de Megg, Mogg & Mussol, una comèdia tòxica de situació que deriva de forma magistral cap al drama íntim i on les ja de per si tenses i complexes relacions entre els protagonistes arriben a insospitats nivells de fúria i dramatisme.
Cartoné, 66 pàgines, 21 x 26 cm, color i bitò
ISBN: 978-84-16167-33-3.
Tiratge: 2.200 exemplars.

Melancolía

Simon Hanselmann

La misèria emocional de Megg, Mogg, Mussol i Werewolf Jones és inesgotable. Els personatges de Hanselmann se senten cada vegada més perduts i, el que és pitjor, no hi ha previsió que puguin sortir dels antidepressius i el menjar porqueria.
Rústica, 160 pàgines, 20 x 26,5 cm. color, ISBN: 978-84-16167-39-5
Tiratge 2000 exemplars

Una vida en familia tan agradable

Antoine Marchalot

Col·lecció de tires estructurades de manera regular. Les seves sis vinyetes per pàgina exploren les mil maneres de fer un antigag.

Rústica, 112 pàgines, 25 x 19 cm, blanc i negre.

ISBN: 978-84-16167-31-9.

Tiratge: 1.100 exemplars.

Pequeño Vampir

Joann Sfar

Compilació dels set toms de la sèrie en què l'autor torna al seu univers fantàstic de vampirs i monstres, amb el seu humor habitual, però aquesta vegada dirigit a tots els públics.

Cartoné, 228 pàgines, 22 x 24 cm, color. ISBN: 978-84-16167-44-9.

Tiratge: 4.000 exemplars.

GP Ediciones, Saragossa

Descubriendo a Mosén Bruno

Carlos Azagra, color d'Encarna Revuelta, guió de Maxi Campo Mossèn Bruno Fierro, un dels personatges aragonesos més populars del Pirineu Aragonès, arriba al còmic. Ocurrent, sense pèls a la llengua ni prejudicis, murri, irreverent...

Rústica, 136 pàgines, 17 x 24 cm. ISBN: 978-84-945435-2-4.

Tiratge de 1.000 exemplars en la primera edició i 1.000 exemplars més en la segona.

humoristan.org/ca/autores/azagra/

Instituto Quevedo del Humor, Alcalá de Henares

Entre luz y sombra

Elchicotriste, pròleg de Forges

Llibre que recull una odissea quixotesca en blanc, negre i multicolor, a través dels somnis i malsons dels argonautes que han projectat sobre les parets del Centre Penitenciari Madrid II quatre anys de vida.

95 pàgines. ISBN: 978-84-88754-57-8

humoristan.org/ca/autores/elchicotriste/

humoristan.org/ca/autores/forges/

Lumen, Barcelona

Mammasutra

Cristina Torrón

Els canvis a què s'ha d'adaptar una dona quan el tsunami de la maternitat posa de cap per avall la seva realitat.

Rústica, 160 pàgines. ISBN: 9788426403407.

Simplemente Quino

Quino

Recull de vinyetes inèdites en llibre.

Cartoné, 128 pàgines. ISBN: 9788426402936.

humoristan.org/ca/autores/quino/

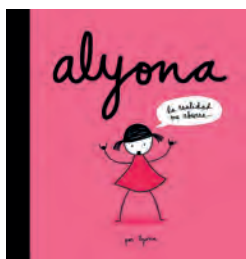

Dibujos invisibles

Troche

Poesia visual i humor en estat pur.

Rústica, 160 pàgines. ISBN: 9788426402691.

Érase una vez la Volátil

Agustina Guerrero

Un llibre en que es dibuixa el dia a dia de la Volátil amb la seva parella i la seva vida quotidiana.

Rústica, 160 pàgines. ISBN: 9788426403384.

La vida de un padre abrumado

Iñaki Echeverría

Antologia de vinyetes que il·lustren la vida quotidiana de Cata, Fran i el seu pare, un home aclaparat que les estima amb bogeria.

Rústica, 144 pàgines. ISBN: 9788426402639.

Lunwerg, Barcelona

Alyona

Lyona

Alyona és aquella veu que sents al teu cap, però que sempre intentes fer callar. La que diu les coses que tu ni t'atreviries a pensar. Cartoné, 120 pàgines. ISBN: 9788416177141.

Amor con ojeras

Mamen Jiménez Lapsicomami

Un antimanual sobre sexe després de tenir un bebè, escrit amb humor i tendresa per la sexòloga que triomfa a la Madresfera. Cartoné, 156 pàgines. ISBN: 9788416489688.

Mentiras para ser una mujer de verdad

Rocío Salazar

En aquest manual per a principiants es desvetlla alguna de les moltes mentides que ens hem cregut les dones sobre nosaltres mateixes.

Rústica, 200 pàgines. ISBN: 978-84-16489-95-4.

Males Herbes, Barcelona

Hegemonia persecutòria

Roger Peláez

Recull compilador de les seves historietes més personals, en què la reflexió íntima es confon amb l'acudit grotesc, i l'acudit grotesc amb l'escopinada a la cara.

69 pàgines. ISBN: 978-8494587719.

Milenio, Lleida

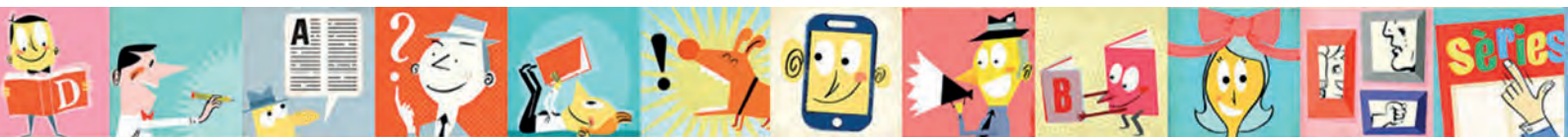
Mayor y menor 1

Chanti

Nacho era el centre de l'univers fins que va arribar el seu germà, i la família va passar a ser de quatre membres. És una historieta per a tota la família que es publica a Argentina amb molt d'èxit.

Rústica, 192 pàgines, 19 x 25 cm, color. ISBN: 978-84-9743-742-4.

Tiratge: 1.000 exemplars.

Noweolution, Almoguera (Guadalajara)

Freaks

Aitor I. Eraña

Si creus que ets una enciclopèdia errant dels superherois, la teva cal·ligrafia en èlfic és impecable i et saps de memòria totes les cançons en japonès de l'*anime* del moment, pots considerar-te un gran *friki*. Rústica amb solapes, 132 pàgines, 27 x 19 cm. ISBN: 978-84-945295-8-0.

Pagès editors, Lleida

Gran i petit 1

Chanti

L'argentí Chanti dibuixa la història de l'arribada a una família típica de pare, mare i fill d'un nou component. Rústica, 192 pàgines, 19 x 25 cm, color. ISBN: 978-84-9975-785-8. Tiratge: 800 exemplars.

Panini Comics, Torroella de Montgrí (Girona)

Miniblogger. Consells pràctics per sobreviure a la blogosfera **Miniblogger. Consejos prácticos para sobrevivir en la blogosfera**

Georgina Gerónimo

Una noia vol triomfar en el món real penjant a Instagram els vestits i modelets que porta en cada moment del dia, per així tenir molts i molts seguidors.

Cartoné, 104 pàgines, color.

ISBN: 978-84-9094-543-8; ISBN: 9788490941614.

Pepitas de Calabaza, Logroño

Todo Azcona en La Codorniz, Volumen III: Repelencia. Dibujos y viñetas (1953-1956).

Rafael Azcona

Col·laboracions del guionista i escriptor en forma de dibuixos a *La Codorniz*.

Cartoné, 240 pàgines. ISBN: 978-84-15862-73-4.

humoristan.org/ca/publicaciones/la-codorniz/

Planeta, Barcelona

Fuera complejos para Imperfectas

Lucía Taboada, Raquel Córcoles

Com a moltes dones, a la protagonista li vénen un munt de dubtes quan es mira al mirall: que si la cel·lulitis, que si aquests quilets de més, que si tinc la pell seca...

Rústica, 192 pàgines. ISBN: 9788408153078.

Planeta Còmic, Barcelona

Forever Bitch

VV. AA.

Louise frega la trentena i comparteix els seus drames emocionals amb el seu amic gai i les seves dues millors amigues, Maud i Audrey. Cartoné, 80 pàgines. ISBN: 9788416543960.

Snoopy y Carlitos n.º 17

Charles M. Schulz

Tires diàries i dominicals.

Cartoné, 352 pàgines. ISBN: 9788468480466.

Snoopy y Carlitos n.º 18/25: 1985 a 1986

Charles M. Schulz

Edició que permet apreciar vinyeta a vinyeta l'evolució tant de l'artista com dels personatges.

Cartoné, 352 pàgines. ISBN: 9788468480473.

Go!

José Fonollosa

La paròdia més descarada de *Pokémon Go*.

Cartoné, 72 pàgines. ISBN: 9788416816736.

40 años What the fuck!

Emmanuelle Teyras

40 anys, divorciada, dos fills... Emma torna a estar en el mercat de les solteres.

Cartoné, 160 pàgines. ISBN: 9788416543571.

Planeta de Agostini, Barcelona

Lucky Luke. Edición coleccionista 70 aniversario

Morris, Goscinny

Reedició de 5 volums. Humor i aventures a l'oest americà.

Cartoné, 56 pàgines, 29,5 x 22,6 cm, color. I

ISBN: 978-84-684-4383-6.

Reservoir Books, Barcelona

Desescombros

El Roto

Una selecció de vinyetes d'El Roto que il·lustren el que queda després de la crisi.

Rústica, 128 pàgines. ISBN: 9788416195657.

humoristan.org/ca/autores/el-roto/

La historia de mis tetas

Jennifer Hayden

Història d'una supervivent, Jennifer Hayden, narrada amb enginy, sarcasme i un gran sentit de l'humor.

Rústica, 352 pàgines. ISBN: 978-84-16195-90-9.

Mundo Plasma

Calpurnio

L'autor de *Cuttlas* presenta un nou grup de personatges que habiten un univers boig, molt boig.

Cartoné, 96 pàgines. ISBN: 9788416709274.

humoristan.org/ca/autores/calpurnio/

Roca, Barcelona

Catalunya Triomfant

Miguel Bustos

Un recorregut il·lustrat i en clau d'humor a través de la cultura i la història de Catalunya.

Rústica, 128 pàgines. ISBN: 9788416700141.

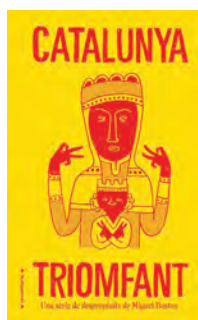
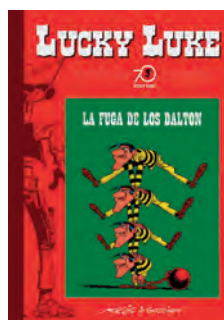
Rosa dels Vents, Barcelona

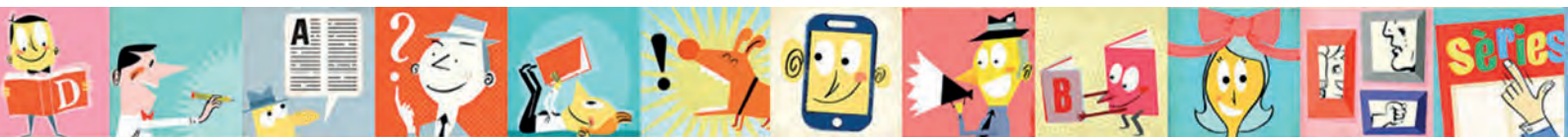
Hi havia una vegada La Volàtil

Agustina Guerrero

La noia ens parla de la vida, de tornar a començar, de la seva lluita per fer realitat un somni, de les seves aventures i desventures per sobreviure en una ciutat gran.

Rústic amb solapes, 160 pàgines. ISBN: 9788416430420.

Salamandra, Barcelona

El àrabe del futur 2 *L'àrab del futur 2*

Riad Sattouf

Humor un pèl amarg i melancòlic per explicar la veritable història d'un col·legial ros en la Síria d'Hafez al-Àssad.

Rústic amb solapes, 160 pàgines, 17 x 24 cm.

ISBN: 978-84-16131-23-5; ISBN: 978-84-16310-05-0.

Salvat, Barcelona

Astérix n.º 3: Astérix y los godos

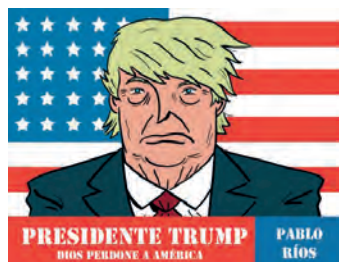
Astérix n.º 4: Astérix gladiador

Goscinny, Uderzo

Astérix. La col·lecció clàssica. Dos àlbums en asturià (bable).

Cartoné, 48 pàgines, color.

humoristan.org/ca/series/asterix/

Sapristi, Roca, Barcelona

Presidente Trump. Dios perdona a América

Pablo Ríos

A mig camí entre l'humor de Perich i els gags càustics del *New Yorker*, l'autor ha dibuixat les qüestions vitals de les primeres decisions que Donald Trump haurà de prendre.

Cartoné, 48 pàgines. ISBN: 9788494556883.

Taula, Saragossa

Fantásticas aventuras de Tito y Tif

Joaquín Xaudaró

Amb pròleg d'Antonio Martín, *Tito y Tif*, publicat el 1915, és una de les primeres historietes llargues que es van publicar a Espanya. És una obra feta amb humor i aventura apta per a tots el públics.

Cartoné, 140 pàgines, 22,5 x 23 cm, blanc i negre.

ISBN: 9788494195990.

humoristan.org/ca/autores/xaudaro/

Trilita, Barcelona

Aquiles Talón n.º 7

Greg

El principal èxit de Greg és haver introduït en la historieta per a tots els públics el personatge del pesat universal, Aquil·les Taló, aconseguint, a més, que la seva criatura no ens resulti absolutament odiosa.

Cartoné, 144 pàgines, 21,5 x 28,5 cm, color. ISBN: 9788416249138.

humoristan.org/ca/series/aquiles-talon/

Aquiles Talón n.º 8

Greg

Vuitè integral de la gran obra de Greg.

Cartoné, 149 pàgines, 21,5 x 28,5 cm, color. ISBN: 978-84-16249-15-2.

humoristan.org/ca/series/aquiles-talon/

Iznogud Integral Vol. 3: 25 historias de 1962 a 1978

René Goscinny i Jean Tabary

Recull d'historietes de les aventures del califa Harún El Pussah.

Cartoné, 266 pàgines, 29 x 22 cm, color. ISBN: 9788416249114.

Iznogud Integral Vol. 4: 6 historias de Jean Tabary de 1978 a 1989

Jean Tabary

6 històries completes de l'infame Iznogud.

Cartoné, 266 pàgines, 29 x 22 cm. ISBN: 9788416249169.

Historias de taberna galáctica. Edición definitiva

Josep Maria Beà

Compilació de la sèrie de ciència ficció publicada a partir de 1979.

Historieta plena de tocs d'humor surrealista i elegant. El llibre porta pàgines afegides d'informació.

Cartoné, 184 pàgines, 24 x 32 cm. ISBN: 9788416249176.

humoristan.org/ca/autores/bea/

Ultrarradio, Madrid

Equivocablados

Daniel Montero

Llibre amb sucosos jocs de paraules, més fructífers i àcids que una caixa de llimones.

Rústica, 64 pàgines.

PUBLICACIONES TEÓRICAS

Alpina, Granollers (Barcelona)

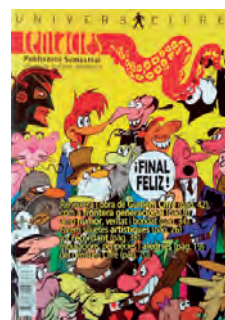
Tentacles 4. Univers Cifré

Col·laboradors: JL Martín, Kap, Jordi Riera, David Pugliese, Pere Joan et al.

Número especial íntegrament dedicat a l'humorista gràfic Guillem Cifré.

64 pàgines, 21 x 29 cm, color. ISBN: 978-84-8090-633-3.

humoristan.org/ca/publicaciones/tentacles/

Antonio Machado, Madrid

El humor gráfico y su mecanismo transgresor

Manuel Álvarez Junco

Estudi sobre la configuració de la gràfica humorística.

Rústica, 224 pàgines. ISBN: 9788477747925.

Ariel, Barcelona

50 viñetas que cambiaron el mundo

Roberto Fandiño Pérez

Des de la Revolució Francesa fins a l'atac a les Torres Bessones, 50 vinyetes que van agitar les consciències, impulsant canvis i revolucions polítiques.

Rústica, 376 pàgines. ISBN: 9788434423862.

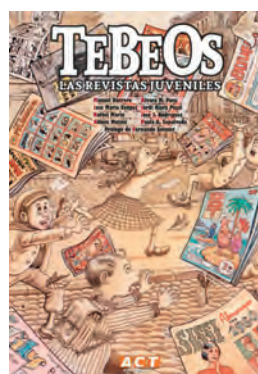
Asociación Cultural Tebeosfera, Sevilla

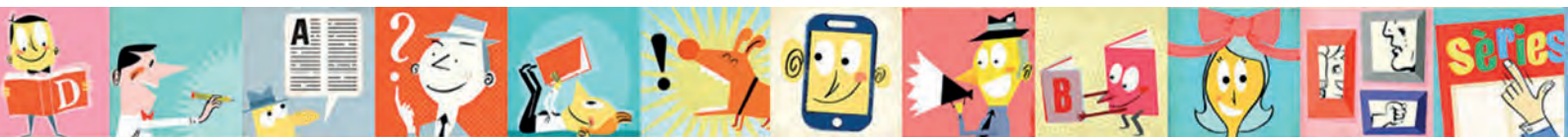
Tebeos. Las revistas juveniles

Manuel Barrero, José María Conget, Rafael Marín, Alfons Moliné, Álvaro M. Pons, Jordi Riera Pujal, José Joaquín Rodríguez, Paula A. Sepúlveda.

Història de revistes com *Pulgarcito*, *El DDT contra las penas*, *El Coyote*, *Sissi*, *Lily*, *Esther*, *Patufet* o *Trinca*.

Cartoné, 400 pàgines, 25 x 18 cm. ISBN: 978-84-608-9398-1.

Comunidad Autónoma de Madrid

Cervantes (Don Quijote) Forges, un diàleg a través de las eras
VV. AA.

Catàleg de l'exposició del mateix títol.
Cartoné, 108 pàgines. ISBN: 9788445135570.

Diminuta, Barcelona

Tono / Mihura, Humor del 27

Jaume Capdevila
Recuperació de l'obra dels dos humoristes i reivindicació de la seva absoluta modernitat.

Edició bilingüe. Català / Castellà

Cartoné, 224 pàgines, 21 x 17 cm, blanc i negre.

ISBN: 978-84-942399-8-4.

humoristan.org/ca/autores/tono/

humoristan.org/ca/autores/mihura/

100 anys: el tebeo que va donar nom als altres

100 años: el tebeo que dió nombre a los demás

Jordi Manzanares

Història del TBO, la més longeva de les revistes d'històries que s'han publicat al nostre país.

Rústica, 224 pàgines, 21 x 27 cm, blanc i negre. ISBN: 9788494239991.

humoristan.org/ca/publicaciones/tbo-1952-1972/

Efadós, Papiol (Barcelona)

Humor gràfic a Barcelona. 175 anys de tradició humorística catalana

Jordi Artigas, Santi Barjau, Josep M. Cadena, Jaume Capdevila, Rai Ferrer, Antoni Guiral, Ricard Mas, Jordi Riera Pujal i Eloïsa Sendra.

Una aproximació acadèmica i profunda a l'humor gràfic de Catalunya.

Cartoné, 216 pàgines, 19 x 26 cm, color. ISBN: 978-84-16547-00-5.

Generalitat Valenciana, València

VLC. València Línia Clara

Pedro Porcel, Álvaro Pons

Catàleg de l'exposició realitzada a l'IVAM.

Rústica, 228 pàgines, color. ISBN: 978-84-482-6096-5.

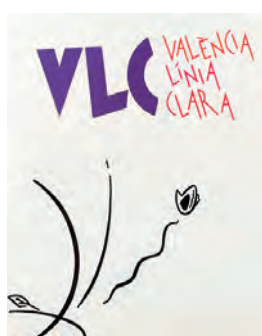
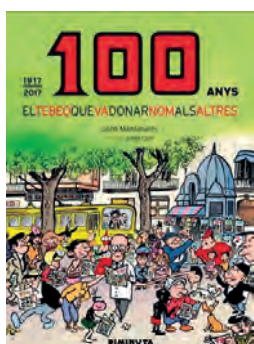
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Madrid

La Corona de Aragón dibujada. Historia y ficción / La Corona d'Aragó dibuixada. Història i ficció

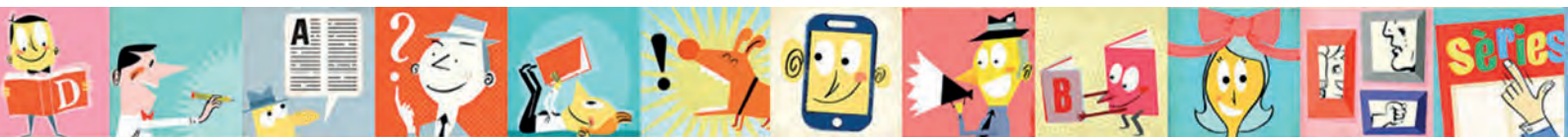
Antoni Guiral, Jordi Riera Pujal

Entrevistes, articles i recull d'obres dels segles XX i XXI que han plasmat gràficament el període medieval de la Corona d'Aragó. Hi ha un apartat dedicat a l'humor gràfic.

197 pàgines, color, PDF.

Mongolia

Editorial Mong SL, Madrid.

11 números, el 46 número doble d'estiu.

Rústica, 64 pàgines, 41 x 29 cm, color. ISSN: 2254-4243

humoristan.org/ca/publicaciones/mongolia/

Orgullo y Satisfacción

Revista digital, 12 números. Del número 17 al 28. Més quatre extres. Segons els editors, la revista tancarà portes el desembre de 2017.

Col·laboradors: Albert Monteys, Alberto González, Asier, Bernardo Vergara, Brieve, Guillermo, Javier, José Luis Ágreda, Lalo Kubala, Luis Bustos, Malagón, Manel Fontdevila, Manuel Bartual, Mel, Morán, Paco Alcázar, Paco Sordo, Triz, entre d'altres.

Formats: PDF i CBR.

humoristan.org/ca/publicaciones/orgullo-y-satisfaccion/

TMEO

Ezten Kultur Taldea

5 números. Del número 135 al 139.

Col·laboradors: Mauro Entrialgo, Ata, Roger, Furillo, Juarma, Santi Orúe, Malapersona, Abarrots, Piñata, Gol, Javi Guerrero, Alvarortega, Igor, Mamen Moreu, The Maizo, El Listo, Tomeito, entre d'altres.

humoristan.org/ca/publicaciones/tmeo/

Infantils

Cavall Fort

Edicions Cavall Fort, Barcelona.

Revista quinzenal adreçada a un públic lector de nois i noies de 9 a 14 anys. La revista ofereix còmics, contes, articles, entrevistes, jocs, etc. Es distribueix per subscripció. La portada reproduïda és de Lluís Farré.

36 pàgines, 21 x 28,5 cm, color. ISSN: 1139-0042.

Tirada: 12.000. Difusió: 11.600 (OJD).

Audiència: (EGM) 35.700 lectors.

humoristan.org/ca/publicaciones/cavall-fort/

El Tatano

Edicions Cavall Fort, Barcelona

El Tatano (*El Cavall Fort* dels petits) és una revista mensual adreçada a nens i nenes de 4 a 8 anys. Ofereix un contingut variat, amb pàgines de còmic, contes, articles sobre temes de natura, etc. Es distribueix per subscripció i és present a totes les biblioteques i a un gran nombre d'escoles. La portada reproduïda és de Cristina Losantos.

28 pàgines, 21 x 25 cm. ISSN: 1139-0050.

Tirada: 6.700. Difusió: 6.300 (OJD). Audiència: (EGM) 23.900 lectors.

humoristan.org/ca/publicaciones/el-tatano/

Xiulit

Herranz editor, València

La revista ha publicat 11 números el 2016, del número 9 al 19.

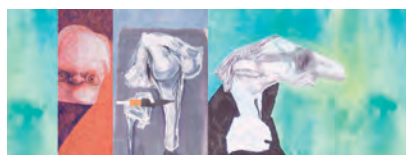
Editada íntegrament en valencià, es dirigeix a lectors d'entre 7 i 15 anys.

Autors: Pablo Herranz, Lydia Sánchez, Toni Benages, Gonçal Beneyto, Max, Miguel Calatayud, entre d'altres.

36 pàgines, 27 x 21 cm, color. ISSN: 2387-1024.

Hi ha diverses capçaleres més infantils i juvenils al mercat amb presència de la vinyeta humorística.

EXPOSICIONS

Arxiu de la Corona d'Aragó

«La Corona d'Aragó dibuixada. Història i ficció»

Documents històrics, llibres, cromos, còmics i pàgines originals de diversos autors del període històric medieval de la Corona d'Aragó. Direcció d'Antoni Guiral i Jordi Riera Pujal. Del 17 de novembre al 17 de maig de 2017. Palau del Lloctinent, Barcelona.

Biblioteca de Catalunya

«Maria Pascual»

Maria Pascual i Alberich (Barcelona, 1933-2011) fou una il·lustradora prolífica, que dibuixà durant més de seixanta anys. Del 6 de setembre al 10 d'octubre. Espai Zero, Biblioteca de Catalunya, Barcelona.

Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu

«Premsa Satírica i Cultura Popular Valenciana»

Recorregut expositiu per les restes documentals que al llarg de cinc segles han deixat els valencians en la seva particular i satírica manera de veure el món. Direcció d'Enric Nogués. Del 6 d'octubre de 2016 al 9 gener 2017. Sala Pere Maria Orts, Monestir de Sant Miquel dels Reis, València.

Casa Amèrica

«Cervantes y Cervantes»

42 caricatures dels escriptors que han obtingut el Premi Cervantes realitzades per Agustín Sciammarella en color amb diverses tècniques. Del 20 d'abril al 10 de juny de 2016. Sala Oswaldo Guayasamín, Madrid.

«Humor Gráfico Argentino»

Conjunt d'il·lustracions procedents de la col·lecció del Museo del Dibujo y la Ilustración i del Museo del Humor de la Ciudad de Buenos Aires. Del 8 de setembre al 7 d'octubre. Casa de América, Madrid.

Casal del Barri de la Prosperitat

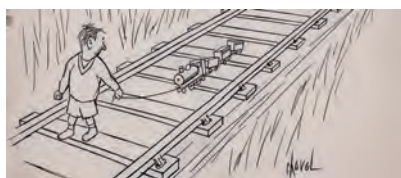
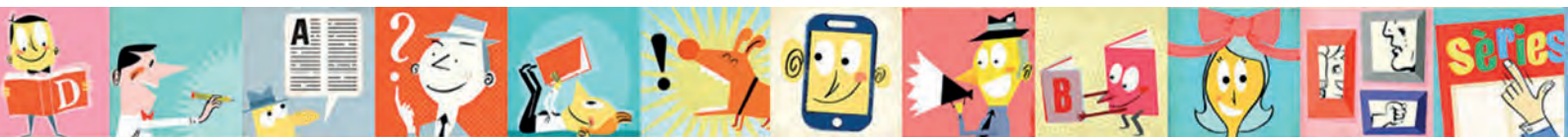
«Butifarra!»

Mostra realitzada per Tantatinta sobre la revista satírica dels temps de la Transició Butifarra! Del 11 al 31 de gener de 2016. Casal del Barri de la Prosperitat, Barcelona.

Casal Solleric, Palma

«Interseccions. Il·lustracions i historietes de Bartolomé Seguí»

Recull del voltant de 200 originals de tota la trajectòria de Bartolomé Seguí, tant en el sector del còmic com en el del llibre infantil il·lustrat. Del 22 de març al 22 de maig. Casal Solleric, Palma.

Centre d'Art Faro Cabo Mayor

«Còmics a puerto. Un universo marítim en viñetas»

Exposició sobre ports i vida marítima dirigida per Jordi Ojeda i Francesc Solé.

Del 29 de març al 29 de maig.

Puerto de Santander, Santander.

Fundació Telefónica

«El Arte en el Cómic»

Recull vinyetes inspirades en grans obres de la pintura. Direcció d'Asier Mensuro.

Del 18 de febrer al 15 de maig de 2016.

Espacio Fundación Telefónica, Madrid.

Humoristan, Fundació Gin

«Col·lecció Gaboche Ars Gestio»

Mostra digital dedicada a la col·lecció privada de Gaboche Ars Gestio, entitat dedicada a la gestió cultural i editorial de l'humor gràfic i la il·lustració.

humoristan.org/ca/exposiciones/col-leccio-gaboche-ars-gestio/

«Mingote, un clàssic popular»

Exposició digital en homenatge a un dels grans autors de l'humor gràfic espanyol, Antonio Mingote (1919-2012).

humoristan.org/ca/exposiciones/mingote-un-classic-popular/

«Clàssics de l'humor gràfic a Catalunya (1845-1939)»

Exposició digital seleccionant dibuixos de la llarga tradició de la premsa satírica i humorística de Catalunya.

humoristan.org/ca/exposiciones/classics-de-l-humor-grafic-a-catalunya-1845-1939/

«Arturo Moreno, un creador polifacètic»

Mostra digital dedicada a Arturo Moreno (1909-1993), dibuixant que va ser conegut durant molts anys amb el sobrenom del Walt Disney espanyol.

humoristan.org/ca/exposiciones/arturo-moreno-un-creador-polifacetic/

«"Tanto monta, monta tanto"... Ventura y Nieto»

Homenatge a l'obra de la parella creativa formada per Enrique Ventura (el dibuixant) i Miguel Ángel Nieto (el guionista).

humoristan.org/ca/exposiciones/tanto-monta-monta-tanto-ventura-i-nieto/

Institut Francés

«Dibuixos en Llibertat»

L'Institut Francès i el setmanari *Courrier International* mostren a València les obres de 50 dibuixants de 45 nacionalitats diferents, que proposen «com a ressò als atemptats perpetrats contra el setmanari *Charlie Hebdo* el gener passat de 2015».

Del 14 de gener al 14 de febrer de 2016.

Institut Français, València.

Francesc Mestre Art

«Antoni Roca. Barcelona 1895-1977»

Mostra sobre el ninotaire Antoni Roca que va publicar a *Papitu*, *L'Esquella de la Torratxa*, *Las Noticias*, *La Nau* i *La Vanguardia*, entre d'altres.

Del 7 d'abril al 10 de juny.

Galeria Francesc Mestre Art, Barcelona.

Fundació CajaGranada

«Martinmorales: el dibujo inagotable. Cincuenta años de contribución al humor gráfico español»

Mostra d'homenatge als cinquanta anys de treballs en el camp de l'humor gràfic de Paco Martín Morales. Direcció d'Alejandro V. García. Del 4 d'octubre al 8 de gener de 2017.

Centro de Exposiciones Puerta Real de la Fundación CajaGranada, Granada.

Galeria Fernando Pinós

«Opisso»

Mostra dedicada al dibuixant Ricard Opisso i Sala.

Del 10 de novembre de 2015 al 15 de gener de 2016.

Galeria Fernando Pinós, Barcelona.

Expocómic

«Viñetas, música y chocolate»

Mostra de l'obra de P8ladas (Laura Santolaya del Burgo).

3 i 4 de desembre.

Recinte IFEMA, Madrid.

Instituto Quevedo de les Arts del Humor, Alcalá d'Henares

«Descarados»

Mostra de l'àmplia trajectòria de Jesús Zulet en el món de l'humor i la seva visió de l'humor gràfic i la caricatura.

Del 27 de gener al 20 de març de 2016.

La Fábrica del Humor, Alcalá de Henares.

«El lápiz más afilado. El proceso creativo de Manel Fontdevila»

Recull més de cinquanta vinyetes publicades al diari digital Eldiario.es, on Manel Fontdevila dibuixa des del 2012.

Del 31 de març al 15 de maig.

La Fábrica del Humor, Alcalá de Henares.

«Usted está aquí. Gallego & Rey. La reciente historia de España, dibujada»

Selecció de vinyetes de Gallego & Rey publicades durant els seus 35 anys de treball. Mostra de 225 dibuixos.

Del 5 d'abril al 29 de maig.

Ajuntament d'Alcalá de Henares.

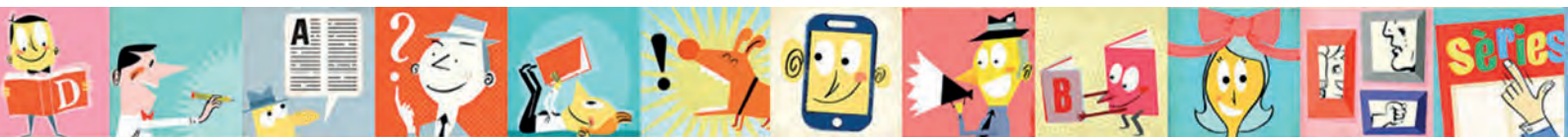

«Fronteras y rejas»

Exposició central de la XXIII Muestra Internacional de las Artes del Humor dedicada al tema dels refugiats, amb 152 obres d'autors de 50 països.

Del 15 de setembre al 30 d'octubre.

Antiguo Hospital Santa María la Rica, Alcalá de Henares.

«Periferia de un sueño. El cine de Pasolini visto por 6 dibujantes»

Dibuixos de David Pugliese, Jéscica Cichero, Elchicotriste, Napi, Marilena Nardi i Kap.

Del 27 de setembre al 30 d'octubre de 2016.

Sala La Capilla del Antiguo Hospital de Santa María la Rica, Alcalá de Henares.

«Lexaxa. Desde Rusia con humor»

50 obres de l'autor rus Aleksei Kivokourtcev (Lexaxa).

Del 18 d'octubre a l'11 de desembre.

La Fábrica del Humor, Alcalá de Henares.

IVAM

«VLC. València Línia Clara»

Repàs a un moment d'explosió creativa del còmic valencià, detenint-se en la trajectòria de set dels seus principals autors i mostrant el complex joc d'influències que va donar lloc a aqueix estil renovador. Director: Álvaro Pons.

Del 9 de juny 2016 al 2 d'octubre.

IVAM, València.

Llibreria Jaimes

«Cesc»

Mostra d'originals i gravats de Francesc Vila i Rufas, Cesc (1927-2006).

De l'1 de desembre al 28 de gener de 2017.

Llibreria Jaimes, Barcelona.

Museu ABC

«Sileno. Tambores en la batalla»

Crònica il·lustrada de la Primera Guerra Mundial. Recull d'acudits dels principals esdeveniments que van marcar el desenvolupament de la guerra publicats a la premsa de Madrid.

Del 3 de juliol al 29 de novembre de 2016.

Museo ABC, Madrid.

Museo Casa Natal de Cervantes

«Cervantes (Don Quijote) Forges, un diálogo a través de las eras»

Mostra de l'original visió de l'escriptor i periodista sobre els mites quixotescos i cervantins i la seva particular lectura del món actual. Direcció de l'exposició de Juan García.

Del 24 de juny al 6 de novembre.

Museo Casa Natal de Cervantes, Alcalá de Henares.

Museu Frederic Marès

«Caricatura de la Barcelona vuitcentista»

Caricatures humorístiques de Josep Parera i Romero (1828?-1902).

Del 12 de maig al 25 de setembre.

Museu Frederic Marès, Barcelona.

Museu de Prehistòria de València

«Prehistòria i còmic»

La mostra ofereix una mirada sobre el món del còmic des de la pròpia prehistòria de la mà de les grans icones universals, presents en el nostre imaginari, i que ens remeten directament als temps més remots.

Del 14 de juny al 8 de gener de 2017.

Museu de Prehistòria, València.

Normal. Espazo de intervención cultural

«BDG70: A revolta do cómic galego»

Exposició basada en la investigació realitzada per Xulio Carballo per la seva tesi de doctorat sobre el còmic gallec.

Direcció del mateix Xulio Carballo Dopico.

Del 17 de novembre al 21 de desembre.

Normal, Universidade da Coruña, La Corunya.

Palau Antiguitats

«Hogarth, Goya, Bagaria, Nogués. Mestres de la sàtira i la caricatura»

Recorregut pel món del riure i la sàtira a través de més d'un centenar de dibuixos i gravats dels segles XVIII al XX.

Del 15 de desembre de 2016 al 31 de març de 2017.

Palau Antiguitats, Barcelona.

Saló del Còmic de Barcelona

«Per molts anys, Ibáñez!»

Mostra amb més de cent originals de diversos autors per celebrar els 80 anys de Francisco Ibáñez.

Del 5 al 8 de maig.

Recinte Fira de Barcelona, Montjuïc.

Universitat de València

«La Traca. La transgressió com a norma»

Història de la revista satírica *La Traca* i de la cultura popular alternativa que va reeixir en la València dels anys 30 del segle XX.

Del 5 d'octubre de 2016 al 15 de gener de 2017.

Centre Cultural La Nau, Sala Estudi General, València.

'Normal. Espai d'intervenció cultural' / Universitat de Màlaga

«Idígoras y Pachi. 50 años de la Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales»

Vinyetes d'Idígoras i Pachi per celebrar mig segle de classes a la facultat.

Del 14 de gener al 26 de febrer.

Hall de la Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Màlaga.

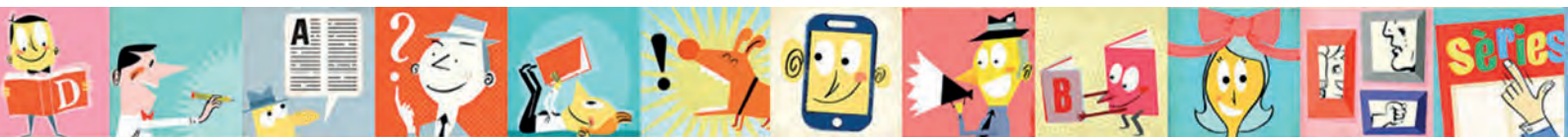
Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona

«Gols de Tinta. Futbol i vinyetes a Catalunya des de 1895 fins avui»

Mostra gràfica d'humor gràfic, caricatures i còmic sobre cent vint anys de futbol català. Direcció de Jaume Capdevila i Jordi Riera Pujal. Mostra itinerant (2016-2018).

Del 15 de setembre al 20 de novembre de 2016.

Museu de Granollers, Barcelona.

Vinyeta de Kap:
Premi Press Cartoon Europe

PREMIS I GUARDONS

- José Luis Castro Lombilla:** IV premi Lorenzo Goñi convocat a Beas de Segura (Jaén).
- Josep Maria Blanco:** Gran Premi del Saló Internacional del Còmic de Barcelona.
- Xavi Ramiro:** Premi Junceda a Barcelona en la categoria de dibuix de premsa.
- Mariel Soria:** XXXIX Premis del *Diario de Avisos* i Premi Ivà a Cornellà.
- Alberto Cardona:** Premio Curuxa do Humor da Casa da Cultura do Concello de Fene.
- Andrés Vázquez de Sola:** Premi Gat Perich, Barcelona.
- Josep Maria Cadena:** Premi Gat Perich d'Honor, Barcelona.
- Orgullo y Satisfacción:** Premi Junceda d'Honor (publicació).
- Javier Espila:** Primer Premi del 5è Concurs d'Humor Gràfic Gin.
- Purita Campos:** Premi Honorífic del Colectivo de Autoras de Cómic.
- Jaume Capdevila (Kap):** Premi Press Cartoon Europe, Brusel·les, per una vinyeta publicada a *La Vanguardia*.
- Elena Ospina:** Primer Premi en la categoria de dibuix d'humor del World Humor Awards d'Itàlia.
- Miroslav Barvircak:** Ranan Lurie Political Cartoon Award de l'ONU.
- Zak:** Press Cartoon Belgium.
- Mark Fiore:** Herblock Prize de Washington.
- Patrick Chappatte:** Thomas Nast Award de Nova York.
- Dalcio Machado:** Gouden Hoed de Knokke-Heist de Bèlgica.
- Jack Ohman:** Premi Pulitzer en la categoria de dibuix de premsa als Estats Units.
- Peter Brookes:** Political Cartoon of the Year del Regne Unit.
- Marco de Angelis:** Aydin Doğan International Cartoon Contest de Turquia.
- Dale Cummings:** World Press Freedom International Editorial Cartoon de Canadà.
- Gado i Zunar (ex-aequo):** Premi Cartooning For Peace de Suïssa.
- Anne Derenne:** Niels Bugge Cartoon Award de Dinamarca.
- Barbara Yelin:** Premi Max und Moritz d'Alemanya.
- Mahboobeh Pakdel:** Gran Premi del Portocartoon de Portugal.
- Boligán:** Premi La Catrina de Mèxic.
- Darío Castillejos:** Premio Nacional de Periodismo de Mèxic.
- Javier Menchaca:** Premio Nacional de Periodismo de Bolívia.
- Wingz:** Trophée Presse Citron de França.
- Catherine Meurisse:** Prix Wolinski de la BD de França.
- Michael Ramirez:** Reuben Award de la National Cartoonists Society dels Estats Units.
- Ann Telnaes:** Reuben Award en la categoria de Political Cartoons.
- Dan Piraro:** Reuben Award en la categoria de Panel Cartoon.
- David Sipress:** Reuben Award en la categoria de Magazine Gag Cartoon.
- Terri Libenson:** Reuben Award en la categoria e Newspaper Comic Strip.
- Dave Kellett:** Reuben Award en la categoria d'Online Comics Short Form.

Dibuix de coberta de la revista *Siné Mensuel*, que Siné va deixar dibuixada perquè es publicués després de la seva mort.

ENS HAN DEIXAT

Febrer

Tunet Vila, Antonio Vila López (1932), historietista i cineasta barceloní.

John Caldwell (1946), humorista gràfic americà onegut pel seu treball a *National Lampoon* i a *Mad*.

René del Valle, dibuixant i historietista mexicà.

Març

Alberto Marcet Aparicio (1930), historietista vinculat a l'escola valenciana.

Carlos Fonseca, humorista gràfic veneçolà.

Paul Ryan (1949), historietista americà (Marvel, DC).

Abril

William Hamilton (1939), il·lustrador i humorista gràfic americà.

Otto Anton Reisinger (1927), humorista gràfic croata.

Maig

Siné, Maurice Sinet (1928), humorista gràfic, director de publicacions francès.

Frank Modell (1917), il·lustrador i humorista gràfic americà.

Darwyn Cooke (1962), humorista gràfic i historietista canadenc.

Mell Lazarus (1927), dibuixant americà conegut per les sèries humorístiques *Miss Peach* i *Momma*.

Adolf Born (1930), caricaturista, il·lustrador i pintor txec.

Juny

Àngel Nadal Quirch (1930), dibuixant català de còmics. humoristan.org/es/autores/nadal/

Fernando Quesada (1933), dibuixant i caricaturista gallec.

Manfred Deix (1949), humorista gràfic austríac.

Willis Pyle (1914), dibuixant i animador americà (Walt Disney).

Juliol

Paco Camarasa (1963), editor i dinamitzador cultural, fundador d'Edicions de Ponent.

Carlos Nine (1944), dibuixant i pintor argentí.

John Burton «Jack» Davis, Jr. (1924), dibuixant i il·lustrador, un dels fundadors de la revista *Mad*.

Richard Thompson (1957), dibuixant americà creador de la sèrie *Cul de Sac*.

Geneviève Castrée (1981), dibuixant i música quebequesa.

Michael Crawford (1941), dibuixant i pintor americà.

Agost

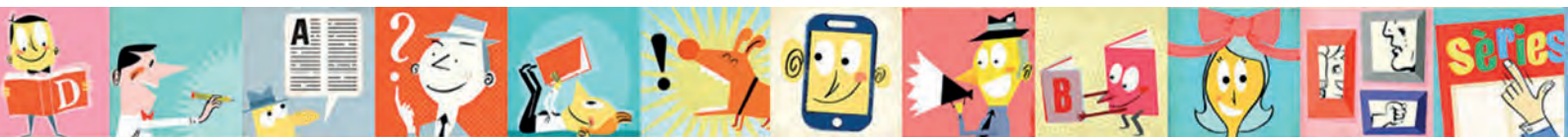
Víctor Mora (1931), guionista, director de publicacions, escriptor.

Setembre

Fernando Puig Rosado (1931), humorista gràfic, il·lustrador, historietista.

Guido Vallejos (1929), dibuixant i historietista xilè.

Carlos Roose (1929), humorista gràfic, historietista peruà.

Octubre

Robert Weber (1924), humorista americà amb grans col·laboracions al *New Yorker*.

Steve Dillon (1962), dibuixant de còmics britànic.

Novembre

Julio Cebrián (1929), humorista gràfic, il·lustrador, historietista i publicista gallec.

Micharmut, Juan Enrique Bosch Quevedo (1953), guionista i dibuixant valencià.

humoristan.org/es/autores/micharmut/

Ivan Tubau Comamala (1937), humorista, periodista i estudiós del mitjà català.

Rogelio Naranjo Ureño (1937), dibuixant i caricaturista mexicà.

Desembre

Gotlib, Marcel Mordekhaï Gottlieb (1934), historietista, humorista gràfic, director de publicacions francès.

Núria Pompeia, Núria Vilaplana Buixons (1931), humorista gràfica i periodista catalana.

humoristan.org/es/autores/nuria-pompeia/

Philippe Becquelin, Mix & Remix (1958), dibuixant suís.

Paul Peter Porges (1927), dibuixant americà de revistes com *New Yorker* i *Mad*.

EL WEB NEGRE

WEBCÒMICS HUMOR

El Web Negre

www.nuvol.com/elwebnegre/

Bababanga

www.facebook.com/bababanga.bababanga/?pnref=story

Guía de Humoristas Gráficos

www.jrmora.com/blog/2016/05/18/guia-humoristas-graficos

GALERIES D'ORIGINALS I GRAVATS DE DIBUIXANTS

Artcomic

artcomicenventa.blogspot.com.es/

Comic Art Fans

www.comicartfans.com/

El arte del cómic

elartedelcomic.com/

El Desván Encantado

www.todocoleccion.net/tienda/eldesvanencantado

Galeria Francesc Mestre Art

www.francescmestreart-shopping.com

Galerie Daniel Maghen

www.danielmaghen.com

Galerie Napoléon

www.galerienapoleon.com/

Librería Rouse

www.todocoleccion.net/tienda/rouse

Yojimbo

www.yojimbocomics.com/venta-de-dibujos-originales

CRÈDITS

Jordi Riera Pujal, direcció i selecció de dades i imatges.

Jaume Capdevila, article.

Isabel Pous, coordinació.

Mercè Guitart, correcció.

Marta Armengol, traducció.

Miquel Aparici, disseny i maquetació.

Webs més consultades: ca.wikipedia.org, en.wikipedia.org,
es.wikipedia.org, www.comicat.cat, www.tebeosfera.com, www.whakoom.com, www.humoristan.org.

Publicació editada per la Fundació Gin

Humoristan, museu digital de l'humor gràfic: humoristan.org

Per a comentaris sobre aquest informe: info@humoristan.org

Març de 2017

humoristan

www.humoristan.org